ORTODOKSİA

AHLAKÎ VE DİNÎ RESALE

İMTİYAZ SAHİBİ : HRİSTOPOLİS MİTROPOLİTİ
MELETİOS LUKAKİS

MAHAL İDARE : FENER RUM PATRİKHANESİ

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Ζ′ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1932 ΤΕΥΧΟΣ 76

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ
1932

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΓΑΛΗΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ! Ὁ οὐρανὸς συναντᾷ τὸν Ἅδην· ἡ ἡμέρα τὸ σκότος· ἡ ζωὴ τὸν θάνατον· ἡ ἀγάπη τὸ μῖσος· ἡ κατανόησις τὴν ἀδιαφορίαν· ἡ ἀλήθεια τὴν πλάνην.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ! Ἡ πλέον συγκλονιστικὴ ἡμέρα. Ἡμέρα ζοφώδης, ἀλλὰ περιχυμένη καὶ ἀπὸ ἀμίαντον φῶς. Τὸ κεφάλαιον τῆς ἀνθρωπίνης Ἱστορίας, ἡ περίληψις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, καὶ τὸ ἀποστάλαγμα τῆς θείας ἀγάπης. Ἡ γέφυρα ἡ ὁποία ἥνωσε τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸ ὕψος τῆς θείας ἀγαθότητος. Ἡ γέφυρα ἡ ὁποία μᾶς μεταφέρει ἀπὸ τὴν νύκτα τῆς ψυχῆς μας εἰς τὴν ἠῶ μιᾶς νέας ζωῆς· ἀπὸ τὸ εὔθραυστον καὶ ἐπισφαλὲς καὶ ἀνήσυχον τῆς ὑπάρξεώς μας εἰς πλοῖον ἀσφαλές, ναυπηγημένον ἀπὸ τὸν μέγαν τεχνίτην : τὸν Θεόν.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ! Τὸ σύμβολον ὅλων ἐκείνων οἱ ὁποῖοι κλαίουν· ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἠδικήθησαν καὶ παρεγνωρίσθησαν καὶ ἐμισήθησαν καὶ ἐλησμονήθησαν· ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἔπληξεν ἡ συμφορά, καὶ εἶδαν τὸ τέκνον των νὰ καταβαίνῃ εἰς τὸν τάφον· καὶ εἶδαν τὰς ἐλπίδας των νὰ συντρίβωνται, τὰ ὄνειρά των νὰ σβύνουν, ἡ ἀγάπη των νὰ ἐκλείπῃ.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐγκαρτέρησίν των πάλιν ἤλπισαν, καὶ εἰς τὸν ὀλοφυρμόν των πάλιν εἶδαν κἄποιο φῶς, καὶ εἰς τὸν χειμῶνά των πάλιν ἐθερμάνθησαν. Δὲν ἔμειναν μόνοι των. Μυστηριώδης φίλος εὑρέθη πλησίον των· τοὺς παρεμύθησε, τοὺς συνεχώρησε, τοὺς ἐστήριξεν. Εἶχε πάθῃ καὶ αὐτὸς τὰ ἴδια, καὶ πολὺ χειρότερα· εἶχε μισηθῇ καὶ προπηλακισθῇ· οἱ ἰδικοί του τὸν ἐγκατέλειψαν, καὶ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν του τὸν ἐπρόδωσεν. Ἔγινεν ὁ εὐεργέτης τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτοὶ τὸν ἐμυκτήρισαν καὶ τὸν ἐσταύρωσαν.

***

Τοὺς εἶχε κάμῃ ἱκανοὺς νὰ πετάξουν εἰς τοὺς οὐρανούς, τοὺς ἔκαμε συλλειτουργοὺς τῶν ἀγγέλων, καὶ αὐτοὶ τὸν παρεγνώρισαν καὶ τὸν ὕβρισαν. «Δὲν εἶναι προφήτης». «Εἶναι πλάνος». «Δαιμόνιον ἔχει». «Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ πότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν». «Εἶναι ἀληθὲς ἐκβάλλει δαιμόνια, ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν Βεελζεβούλ».

Πόσον ὡραῖα παρωμοίασεν ὁ Ἰησοῦς κάποτε τοὺς ἀνθρώπους! «Ὁμοιάζετε, εἶπε, πρὸς παιδία τὰ ὁποῖα κάθηνται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ λέγουν ἀναμεταξύ των: Σᾶς ἐτραγουδήσαμεν, καὶ σεῖς δὲν ἐχορεύσατε· ἐθρηνήσαμεν, ἀλλὰ σεῖς δὲν ἐπενθήσατε» (Ματθ. ια΄, 16, 17).

***

Οἱ ἄνθρωποι εἶναι μικρολόγοι, ἄστατοι, παίζουν ἐν οὐ παικτοῖς, παράφοροι, κακεντρεχεῖς, ἄδικοι εἰς τὰς συγκρίσεις των, τυφλοὶ εἰς τὰς προτιμήσεις των.

Τὴν μίαν ἡμέραν τὸν χαιρετοῦν μὲ σκιρτήματα ἐνθουσιασμοῦ, καὶ τὴν ἐπαύριον τὸν ἐμπαίζουν καὶ τὸν καταρῶνται. «Ὡσαννὰ τῷ Υἱῷ Δαυίδ». «Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν». «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ». «Οὐκ ἔχομεν Βασιλέα εἰμὴ Καίσαρα». «Φέρετε φοίνικας καὶ βαΐα διὰ νὰ ράνωμεν τὴν διάβασίν του». «Πλέξατε στεφάνι ἀκάνθινο καὶ καρφώσατε γρήγορα τὸν σταυρόν του».

«Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαρραβᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;» «τὸν Σωτῆρα ἢ ἕνα ληστήν; τὸν δημιουργὸν τῆς ζωῆς ἢ ἕνα δολοφόνον;» «Οἱ δὲ εἶπον: Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαρραβᾶν». «Θέλομεν νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ δολοφόνος, νὰ σταυρωθῇ δὲ ὁ δημιουργὸς τῆς ζωῆς».

***

Ἀλλ᾿ ἂς παύσουν αἱ θλιβεραὶ αὐταὶ φωναί, εἴτε ἀπὸ τὸ βάθος τῶν αἰώνων ἔρχονται, εἴτε ἀπὸ τὸ εἶναί μας ἐξορμοῦν. Εἴμεθα ἀρκετὰ κουρασμένοι ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην οἰκτρότητα καὶ ταλαιπωρίαν. Καὶ ἡ ἡμέρα εἶναι περισσότερον ἁγία ἢ ὥστε νὰ μᾶς ἀπασχολήσουν πολὺ αἱ ἀσχημίαι. Ἂς ἀνοίξωμεν τὴν ψυχήν μας εἰς αἰσθήματα γλυκύτερα, διὰ νὰ ἀντλήσωμεν περισσοτέραν γαλήνην καὶ οἰκοδομήν. Περιχύσωμεν τὸν Ἰησοῦν μὲ ροδόσταγμα, ράνωμεν αὐτὸν μὲ ἄνθη. Ἂς γίνωμεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, αἱ Μυροφόροι γυναῖκες τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ μαζὶ μὲ τὴν ἐαρινὴν νύκτα, μὲ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, μὲ τὰς εὐωδίας τῶν ἀνθέων, μὲ τὴν μαγείαν τῆς φύσεως, τὴν περιπάθειαν τῆς ψυχῆς, ἂς συνοδεύσωμεν τὴν ἐκφοράν του εἰς τὸν τάφον, εἰς τὴν μητέρα γῆν.

***

Εἴμεθα ἀπογοητευμένοι ἀπὸ τὴν ἀθλιότητά μας. Ζητοῦμεν κἄποιαν γαλήνην· ἡ γαλήνη μας δὲν εἶναι γαλήνη· «ὁμοιάζει μὲ τὴν γαλήνην τῆς οἰκίας ἀπ' ἔξω, ἐνῷ μέσα ψυχορραγεῖ προσφιλὲς πρόσωπον». Ἐκεῖ ὅπου ἐζητήσαμεν τὴν γαλήνην, εὑρήκαμεν τὴν ταραχήν. Τὴν ἐζητήσαμεν εἰς τὴν μόρφωσιν, καὶ ἡ ἄγνοιά μας ἔγινε πυκνοτέρα. Εἶναι τραγικὴ ἡ ἄγνοια τοῦ φιλοσόφου. Ἡ ἄγνοια τοῦ ἀμορφώτου εἶναι ὑφασμένη μὲ ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· ἡ ἄγνοια τοῦ μορφωμένου εἶναι ζυμωμένη μὲ τὸ ἔρεβος.

Ἐκεῖ ὅπου ἐζητήσαμεν τὸν πλοῦτον, εὑρήκαμεν τὴν πενίαν. Ἐκεῖ ὅπου ἐζητήσαμεν τὴν δύναμιν, εὑρήκαμεν τὴν ἀδυναμίαν. Ἐκεῖ ὅπου ἐζητήσαμεν τὴν ἀγάπην, εὑρήκαμεν τὸ κενὸν τῆς ψυχῆς. Πολλοὶ ἐκοιμήθησαν μὲ ἀρώματα, καὶ ἐξύπνησαν μὲ τὴν σῆψιν εἰς τὸ στόμα των.

Κάμνομεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν θέλομεν, καὶ εἴμεθα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον δὲν ἐπιθυμοῦμεν. «Χρειαζόμεθα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον

δὲν γνωρίζομεν, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γνωρίζομεν δὲν μᾶς ὠφελεῖ». Ἡ ψυχή μας εἶναι κενή, ἡ καρδία μας ἔχει γηράσῃ. Παραπαίομεν· ἔχομεν ἀνάγκην στηρίγματος, ὁδηγοῦ, σωτῆρος. Πρέπει κἄποιος νὰ μᾶς εἴπῃ κἄτι διὰ τὰς σκέψεις μας, διὰ τὰ αἰσθήματά μας, διὰ τὴν ζωήν μας· ἕνα λόγον διὰ τὰ παιδιά μας, μίαν λέξιν διὰ τὴν σύζυγον, διὰ τὸν ἀδελφόν μας.

***

Ἡ ἡμέρα αὐτὴ κρύπτει μέσα της αὐτὸν τὸν ὁποῖον ζητοῦμεν : τὸν φίλον, τὸν ἥρωα, τὸν προφήτην, τὸν Θεόν. Ὁ Ἰησοῦς μᾶς εἶπεν ὅτι αὐτὸς εἶναι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ἡμεῖς τὰ κλήματα. Ἐὰν μείνωμεν ἐν αὐτῷ, θὰ φέρωμεν καρπὸν πολύν. Εἴμεθα ταξειδιῶται, καὶ αὐτὸς εἶναι ἡ ὄασις. Διψοῦμεν, καὶ αὐτὸς εἶναι ἡ πηγή. Εἶναι πηγὴ ἐλπίδος, ἐνισχύσεως, ἀγάπης, ἐξαγνισμοῦ, γαλήνης, ζωῆς αἰωνίου.

***

Πρὸς Σέ, Κύριε, ἐρχόμεθα. Εἴμεθα τὰ βρέφη τὰ ἀπογαλακτισμένα, καὶ Σὺ ἡ μητρικὴ ἀγκάλη· οἱ ἐξόριστοι, καὶ Σὺ ἡ πατρίς· οἱ ναυαγοί, καὶ Σὺ ὁ λιμήν. Ἐβάδισες πρὸς τὸν Σταυρόν· ἄρα ἦλθες πολὺ πλησίον μας. Ἐδῶ εἶναι ἡ συνάντησίς μας. Μαζί Σου θὰ βαδίσωμεν μὲ βῆμα σταθερώτερον· μαζί Σου θὰ παραμυθήσωμεν τὸν τεθλιμμένον, θὰ ἀνακουφίσωμεν τὸν πτωχόν, θὰ συγχωρήσωμεν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος μᾶς προσβάλλει, θὰ ὁμιλήσωμεν διὰ τὸν βωβόν, θὰ βάλωμεν φῶς εἰς τὸν δρόμον τοῦ ἄλλου, καὶ ὄχι παγίδα. Τὴν ἡμέραν θὰ ἔχωμεν ἡμέραν, καὶ ὄχι μεσονύκτιον.

Κύριε! Ἐκλονίσθη ἡ πίστις μας εἰς τὸν πολιτισμόν, ὠλιγόστευσεν ἡ ἀξία τοῦ κόσμου, ἡ ζωὴ ἔγινε πολὺ στενή, ἔχασε τὴν ὡραιότητά της, ἰσοπεδώθησαν τὰ πάντα. Ἡ ψυχή μας ἐγέμισεν ἀπὸ τρόμον. Εἴμεθα ἀνήσυχοι διὰ τὴν αὔριον. Ἰδού! Περιδεεῖς ἐρχόμεθα πρός Σέ. Ποῖος ἄλλος θὰ στηρίξῃ τὸ παραπαῖον βῆμά μας ; Ποῖος ἄλλος θὰ μᾶς εἴπῃ : «Θαρσεῖτε·

ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον». Ποῖος ἄλλος θὰ μᾶς δώσῃ ἐνθουσιασμὸν καὶ ἔμπνευσιν εἰς τὰ διαβήματά μας;

Σὺ θὰ ἀντιτάξῃς εἰς τὴν πνιγηρὰν μηχανοποίησιν τῶν πάντων τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀτόμου, τὴν ἀξίαν τῆς ψυχῆς, διὰ τὴν ὁποίαν Σὺ ἀπέθανες. Ὁ αἰών μας κινδυνεύει νὰ καταποντισθῇ· ὁ πολιτισμός μας νὰ συντριβῇ· «καὶ νὰ συμπαρασύρῃ μαζί του ὅλους μας». Ἐμείναμεν χωρὶς πίστιν, χωρὶς ψυχήν, χωρὶς ἰδεώδη. Ποῖον λοιπὸν νόημα θὰ ἔχουν αἱ πράξεις μας; Τί περιεχόμενον αἱ ἡμέραι μας; Ποία ἡ σημασία τῆς νεότητος, ἡ ὁποία παρέρχεται, φεύγει; Ποία ἡ ἀποστολὴ τῆς ὁμιλίας, ἡ ὁποία θὰ ἐκπνεύσῃ;

Σὺ θὰ προσθέσῃς πίστιν εἰς ἡμᾶς, καὶ θὰ ἰσορροπήσωμεν· θὰ προσθέσῃς ἀγάπην, καὶ θὰ γνωρίσωμεν τὴν εἰρήνην, τὴν χαράν, τὸ πλήρωμα. Θὰ θεραπευθῇ κάθε ἀσθένεια, οἱ τυφλοὶ θὰ χαιρετίσουν τὸ φῶς, οἱ κωφοὶ θὰ ἀκούσουν, οἱ φυλακισμένοι θὰ ἐλευθερωθοῦν, οἱ κακοὶ θὰ γίνουν δίκαιοι, οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶναι ἀδελφοὶ ὄχι μόνον εἰς τὰ κάτεργα καὶ τὰ κοιμητήρια, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ οἱ νεκροὶ θὰ ἀναζήσουν.

ΘΑ ΑΝΑΖΗΣΟΥΝ

Μεγάλη Παρασκευὴ 1932· † Ο ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Εἴθε ὁ πόνος νὰ σᾶς διδάξῃ τὸν οἶκτον καὶ νὰ σᾶς φέρῃ πλησίον ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὑποφέρουν καὶ πονοῦν, πλησίον τῶν μικρῶν, τοῦ λαοῦ, ὅλων ἐκείνων τοὺς ὁποίους λησμονοῦν. Θὰ σᾶς ἀποκαλύψῃ οὕτω πράγματα μεγάλα καὶ κεκρυμμένα. Ἀλλὰ θὰ κάμῃ καὶ κἄτι πλέον. Θὰ σᾶς φέρῃ πλησίον τῶν νεκρῶν, ὅπως θὰ σᾶς ἔχῃ φέρῃ πλησίον τῶν ζώντων. Οἱ μεγάλοι μόχθοι τῆς Ἱστορίας δὲν θὰ σᾶς μείνουν ξένοι. Θὰ ἐπικοινωνήσητε μετ᾽ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔζησαν πρὸ ὑμῶν, ἐν τῇ θυσίᾳ καὶ τῇ θλίψει. Ἡ ἀνθρωπότης, τὴν ὁποίαν περιφρονοῦν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι δὲν τὴν γνωρίζουν καὶ δὲν κάμνουν τίποτε δι᾽ αὐτήν, θὰ σᾶς φανῇ ὡραία δι᾽ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐμόχθησε, καὶ ἕνεκα τούτου θὰ τὴν ἀγαπήσητε περισσότερον.

(Κάρολος Βάγνερ).

ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΙΝ ΤΗΝ ΓΕΝΟΜΕΝΗΝ ΤΗι 27Η ΚΑΙ 28Η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1931 ΕΝ ΒΟΝΝΗι.

Συνεδρίαι πρώτη καὶ δευτέρα τῆς 27ης Ὀκτωβρίου 10 π. μ. καὶ 5 μ. μ. ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Königshof τῆς Βόννης μεταξὺ Ἀντιπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης Kenninck ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς Συνεδριάσεως διὰ προσευχῆς γενομένης ἐν γλώσσῃ Ἑλληνικῇ.

Ὁ Ἐπίσκοπος Moog ὡς ἐπίσκοπος τοῦ τόπου τῆς Συνδιασκέψεως ἐχαιρέτισε τὰ μέλη καὶ ἐξῆρε τὴν σπουδαιότητα τῶν ἑνωτικῶν Συνεδρίων, τὰ ὁποῖα συνῆλθον ἐνταῦθα κατὰ τὰ ἔτη 1874 καὶ 1875 ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Döllinger, τὴν συνέχισιν τῶν διαπραγματεύσεων ἐκείνων διὰ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ροττερδάμης ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Πετρουπόλεως ἀφ' ἑτέρου (Κιρέγεφ-Γιάνισεφ) καὶ τελευταῖον διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτοῦ, τοῦ ἀντιπροέδρου Μητροπολίτου δόκτορος Γερμανοῦ καὶ κατέληξε διὰ τῶν λέξεων τοῦ Döllinger (Unions Konferenz 1874 σελ. 23).

Ὁ Μητροπολίτης Γερμανὸς εὐχαριστεῖ ἐπὶ τῷ χαιρετισμῷ καὶ προτείνει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Kenninck ὡς Πρόεδρον, καθόσον ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι ἡ φιλοξενοῦσα. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck ἀντιπροτείνει ὡς πρόεδρον τὸν Μητροπολίτην Γερμανόν, διότι ἡ πρωτοβουλία τῆς σημερινῆς Συνδιασκέψεως προῆλθεν ἀπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἡ πρωτοβουλία αὐτὴ ὀφείλεται εἰς τὸ μέγα ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπ' ἀρχῆς ἔδειξε περὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς κινήσεως. Εἶτα ἐξηκριβώθησαν τὰ ὀνόματα τῶν ἀντιπροσώπων.

Α') Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία. (1) Fr. Kenninck, Ἀρχιεπίσκοπος Οὐτρέχτης· (2) Καθηγητὴς Δρ. A. Küry, Ἐπίσκοπος τῆς Χριστιανικῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν Βέρνῃ· (3) Δρ. G. Moog, Ἐπίσκοπος τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ-Βόννῃ· (4) Δρ. Mülhaupt, Προϊ-

στάμενος ἐν Βόννῃ· (5) Wijker, Πρόεδρος καὶ Καθηγητὴς ἐν τῷ Σεμιναρίῳ τοῦ Amersfoort.

Β΄) Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. (1) Δρ. Γερμανός, Μητροπολίτης καὶ Ἔξαρχος Δυτικῆς καὶ Βορείου Εὐρώπης ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων· (2) Θεοδόσιος, Μητροπολίτης Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας· (3) Δρ. Νεκτάριος, Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης Βουκοβίνης, ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας· (4) Λεόντιος, Μητροπολίτης Πάφας, ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου· (5) Πολύκαρπος, Μητροπολίτης Τρίκκης καὶ Σταγῶν, ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος· (6) Δρ. Νικόλαος Ἀρσένιεφ καθηγητής, ἀντιπρόσωπος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν Πολωνίᾳ· (7) Δρ. Θεολ. Παρασκευαΐδης, Ἀρχιμ. τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐν Λειψίᾳ, γραμματεὺς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐπιτροπῆς καὶ (τὴν Τετάρτην προσελθὼν) (8) Εἰρηναῖος, Ἐπίσκοπος Νοβισάδ, ἀντιπρόσωπος τῆς Γιουγοσλαβίας.

Ὁ ἐκλεγεὶς ὡς Πρόεδρος Μητροπολίτης Γερμανὸς ἐτόνισε τὰς δυσκολίας ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία οὐδένα ἠδυνήθη νὰ ἀποστείλῃ ἀντιπρόσωπον (ὡς ἐν Ἄθῳ 1930 καὶ ἐν Λάμπεθ 1930-1931), προσέθηκεν ὅτι τοῦτο εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον λυπηρόν, ὅσῳ ἡ Ρωσσικὴ Ἐκκλησία, κλῆρος καὶ λαός, ἀπ' ἀρχῆς ἐμαρτύρησαν τὴν συμπάθειαν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πρὸς αὐτὴν προσεγγίσεως καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐλπίδα ὅτι αἱ δυσχέρειαι αὗται θὰ ἀρθῶσιν ἐν τῷ μέλλοντι.

Ἐνῷ δὲ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck δηλοῖ, ὅτι ἡ παροῦσα ἀντιπροσωπεία τῆς Δύσεως ἔχει τὴν πληρεξουσιότητα νὰ ἀποδεχθῇ τὰς ἀποφάσεις τῆς σημερινῆς Συνδιασκέψεως ἐξ ὀνόματος τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῆς, ὁ Μητροπολίτης Γερμανός, λέγει, ὅτι ὀφείλει νὰ ἀρνηθῇ τὴν πληρεξουσιότητα ταύτην προκειμένου περὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ αἱ σημεριναὶ συσκέψεις θὰ χρησιμεύσωσι μόνον ὡς προπαρασκευαὶ ἢ προτάσεις εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας καὶ ἀπὸ τούτων διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1932 συγκροτουμένην Προσύνοδον τῆς Ἀνατολῆς, εἰς ἣν καὶ ἀπόκειται ἡ ἔγκρισις τῶν σημερινῶν ἀποφάσεων.

Ἀναπληρωτὴς τοῦ ἀπόντος Ἐπισκόπου Paschek τῆς Τσεχοσλοβακίας ἐκλήθη διὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Kenninck ὁ Καθηγητὴς Δρ. Mülhaupt ὡς μέλος καὶ γραμματεύς· οἱ τρεῖς γραμματεῖς ὀφείλουσι καθ' ἑκάστην συνεδρίασιν νὰ ἀντιπαραβάλλωσι τὰ σημειώματα αὐτῶν καὶ νὰ καταρτίζωσι τὸ κοινὸν Πρακτικόν. Ἡ πρώτη συνεδρίασις παρατείνεται ἀπὸ τῆς 10ης μέχρι τῆς 1ης μ. μ. καὶ ἡ δευτέρα συνεδρίασις ἀπὸ τῆς 5ης μέχρι τῆς 7ης μ. μ.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διεξαχθείσης προπαρασκευαστικῆς ἀλληλογραφίας μεταξὺ τοῦ Μητροπολίτου Γερμανοῦ καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Kenninck ὁ Πρόεδρος πρότεινεν εἰς τὴν Παλαιοκαθολικὴν Ἐπιτροπὴν τὸ ἐρώτημα: «*Τίνα τὰ θεμελιώδη μνημεῖα τῆς Παλαιοκαθολικῆς διδασκαλίας;*» Εἰς ἀπάντησιν γίνεται παραπομπὴ εἰς τὴν δήλωσιν τῆς Οὐτρέχτης τῶν Παλαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων τῆς 24ης Σεπτεμβρίου 1889, ***τὰς Παλαιοκαθολικὰς Κατηχήσεις*** καὶ εἰς ***τὰ λειτουργικὰ αὐτῶν βιβλία***, ἅτινα ἐτέθησαν ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν παρόντων μελῶν καὶ ἔμελλον νὰ ἀποτελέσωσι τὴν βάσιν τῆς συζητήσεως. Ἡ συζήτησις αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τοῦ πρώτου ἄρθρου τῆς δηλώσεως τῆς Οὐτρέχτης. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι πᾶσαι αἱ ἑπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι γίνονται ἀποδεκταί, διότι ἔστιν ὅτε μόνον αἱ τέσσαρες πρῶται Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι θεωροῦνται ὡς σπουδαῖαι, ἐνῷ αἱ ἄλλαι ὡς δευτερεύουσαι ἕνεκα τῆς μικρᾶς σπουδαιότητος τῶν ἐν αὐταῖς ὑπὸ διαπραγμάτευσιν ζητημάτων. Συνῳδὰ τούτοις οἱ Παλαιοκαθολικοὶ προσθέτουσιν ἐν τῷ πρώτῳ ἄρθρῳ τὸν ἀριθμὸν 7 εἰς τὴν φράσιν «***Οἰκουμενικῶν Συνόδων***». Ὡσαύτως καὶ αἱ ἀποφάσεις τοπικῶν Συνόδων ἀναγνωρίζονται ὡς ἰσοδύναμοι ὑπὸ τῶν Παλαιοκαθολικῶν, ἂν αἱ ἀποφάσεις αὗται ἔτυχον κατόπιν τῆς ἐγκρίσεως Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Κατὰ τὴν περὶ «***Συμβόλων***» συζήτησιν ἀνεγνωρίσθη ὁμοφώνως ὅτι τὸ ἐπίσημον Σύμβολον εἶναι τὸ τῆς Νικαίας-Κων/πόλεως (ἄνευ τῆς προσθήκης), παρὰ τοῦτο δὲ ἔρχεται ὡς σύμβολον ***βαπτίσματος*** τὸ οὕτω καλούμενον ἀποστολικόν, ὡς γίνεται τούτου χρῆσις ἐν τῇ Δύσει.

Ὁ Μητροπολίτης Γερμανὸς προβάλλει τὸ ζήτημα τοῦ **Filioque**. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck δηλοῖ ὅτι ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ὁλλανδίας τοῦτο ἐξεβλήθη, καὶ τὸ αὐτὸ λέγει ὁ Ἐπίσκοπος Δρ. Moog διὰ τὴν Χριστιανικὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐλβετίας. Ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ τὰ λειτουργικὰ βιβλία διατηροῦσιν ἔτι τὸ Filioque ἐν ἀγκύλαις, ἀλλὰ κατὰ δήλωσιν τοῦ Ἐπισκόπου Δρ. Moog ἐν τῇ νέᾳ ἐκδόσει τῶν βιβλίων τούτων θὰ ἐκβληθῇ ὡσαύτως. Ἡ συμφωνία αὕτη μετὰ χαρᾶς χαιρετίζεται ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐπιτροπῆς, ὁ δὲ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck σκοπεῖ τὴν ἔκδοσιν σχετικῆς περὶ τούτου ἐγκυκλίου πρὸς πάσας τὰς Παλαιοκαθολικὰς Ἐκκλησίας.

Ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων προβάλλει τὸ ζήτημα «***τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως***». Ἀπὸ μέρους τῶν Παλαιοκαθολικῶν δίδεται ἡ ἀπάντησις. Παράδοσις εἶναι διασάφησις καὶ συμπλήρωσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς διὰ τῆς ὁμοφώνου ἐγγράφου παραδόσεως τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας (ἴδε Παλαιοκαθολικὴ Κατήχησις ἐρώτησις 39, ἴδε ὡσαύτως Internationale Kirchliche Zeitschrift № 3 Ἰούλ.-Σεπτ. 1931 σελ. 156).

Ἐρώτησις περὶ τοῦ «*Κανόνος τῆς Ἁγίας Γραφῆς*».

Τόσον τὰ πρωτοκανονικὰ ὅσον καὶ τὰ δευτεροκανονικὰ βιβλία, τὰ τελευταῖα ὡς ἀξιανάγνωστα ἰδίᾳ οἰκοδομητικὰ βιβλία, ἀναγνωρίζονται ὡς τμήματα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὰ δεύτερα ἑπομένως δὲν θεωροῦνται ὡς ἀπόκρυφα.

Ἐρώτησις περὶ τῶν «*Κανόνων*». Ἀναγνωρίζει ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τοὺς Κανόνας τῶν ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων; Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck ἀπαντᾷ: Μάλιστα· ἐφ' ὅσον οὗτοι δὲν ἑρμηνεύονται κατὰ τὸ γράμμα, ἀλλ' ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

Ὁ Μητροπολίτης Γερμανὸς τονίζει ὅτι εἰς τοὺς κανόνας τούτους ἑκάστη αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία δύναται νὰ προσθέσῃ νέας διατάξεις κεκτημένας ἰσχὺν νόμου ἂν αὗται μὴ ἀντιφάσκωσι πρὸς τοὺς κανόνας αὐτούς. Νέα κωδικοποίησις μέλλει, συνῳδὰ τῇ ἐν τῷ Ἄθῳ Προσυνόδῳ νὰ λάβῃ χώραν, ἀλλ' οἱ ἀρχαῖοι κανόνες παραμένουσιν ἐν ἰσχύϊ, ἐφ' ὅσον κέκτηνται σπουδαιότητα εἰς τὸν σημερινὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Τρίκκης ἐξαίρει πρὸς τούτοις: οἱ κανόνες οὗτοι ἐγένοντο ἀνεφάρμοστοι οὐχὶ διότι ἀντίκεινται εἰς τὸ πνεῦμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς παραδόσεως, ἀλλὰ ἕνεκα τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας (π. χ. τὸ ζήτημα τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φοιτήσεως).

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Βουκοβίνης, ἐὰν καὶ οἱ κανόνες τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας δέον νὰ ἰσχύωσι, δίδοται ἀρνητικὴ ἀπάντησις.

Ὡσαύτως ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπάρχει συμφωνία ἐν τῇ ἀναγνωρίσει τῶν ἀρχαίων κανόνων.

Ἐρώτησις περὶ **τοῦ «*γάμου τῶν κληρικῶν*»**.

Μετὰ μακρὰν συζήτησιν καθορίζεται ἡ ἄποψις τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὡς ἑξῆς:

Ἡ ***Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία*** α') ἐπιτρέπει τὸν γάμον μόνον πρὸ τῆς χειροτονίας· β') οἱ ἐπίσκοποι ὀφείλουσι νὰ ὦσιν ἄγαμοι, ἐκλέγονται ἄρα μεταξὺ τῶν ἀγάμων ἢ χηρευσάντων κληρικῶν ἢ τῶν μοναχῶν.

Ἡ ***Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησια*** ἐπιτρέπει τὸν γάμον καὶ μετὰ τὴν χειροτονίαν καὶ δὴ οὐ μόνον εἰς τοὺς ἱερεῖς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἐπισκόπους· τὸ ὅλον ζήτημα θεωρεῖταί τι ***Ἀδιάφορον***. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck τονίζει πρὸς τούτοις τὸν Ρωμαιοκαθολικὸν ὁρισμὸν τῆς Τριδεντινῆς Συνόδου, ὅστις καθιστᾷ ὅλως ἀδύνατον τὸν γάμον τῶν Κληρικῶν.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς δηλοῖ ὅτι ἐν Σερβίᾳ οἱ χηρεύσαντες κληρικοὶ οἵτινες ἐνυμφεύθησαν τὸ δεύτερον ἀπεκλείσθησαν τοῦ κληρικοῦ ἀξιώματος.

Ἐρώτησις: Τί φρονοῦσιν ἡ Παλαιοκαθολικὴ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία περὶ τῶν οὕτω καλουμένων «***ἠθῶν*** καὶ ***νομίμων***».

Ἀπάντησις : Ἡ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία δύναται νὰ χρησιμοποιῇ ἔθιμα, ἂν ταῦτα δὲν ἀντιφάσκωσι πρὸς τὰ καθολικὰ Ἐκκλησιαστικὰ ψηφίσματα ἢ παραβλάπτωσιν αὐτά· (π. χ. ἐν τῷ χρίσματι, ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ γίνεται χρῆσις τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τῆς χρίσεως διὰ μύρου).

Ἐρώτησις : Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ὅρου «***Ἐκκλησία***».

Ἀπάντησις : Ἡ Ἐκκλησία ὡς φρουρὸς τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἤθους ἔχει κῦρος διὰ τοὺς πιστούς. «Ἡ Ἐκκλησία ἑπομένως εὕρηται ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ ὑπὲρ τὴν Γραφὴν οὐχὶ δὲ ἡ Γραφὴ ὑπὲρ τὴν Ἐκκλησίαν».

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck τονίζει ἰδιαιτέρως : ὡς ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πατήρ, οὕτω ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μήτηρ, καὶ ὑπομιμνήσκει τοὺς λόγους τοῦ Αὐγουστίνου : «Δὲν θὰ ἠδυνάμην νὰ πιστεύσω, ἂν μὴ ἡ Ἐκκλησία μοὶ παρέδιδε τὰ Εὐαγγέλια». Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ διδάσκῃ ὡσαύτως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Γραφῆς καὶ τῆς παραδόσεως «ὅ,τι πάντοτε, ὅ,τι πανταχοῦ, ὅ,τι ὑπὸ πάντων ἐπιστεύθη». Ἡ *Οἰκουμενικὴ* Σύνοδος ἀποφασίζει αὐθεντικῶς περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία δὲν δικαιοῦται νὰ ἐξαγγέλλῃ νέας διδασκαλίας μὴ στηριζομένας ἐπὶ τῆς Γραφῆς καὶ τῆς παραδόσεως.

Καὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὡσαύτως ἀποδεικνύεται πλήρης ἡ συμφωνία τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Περὶ τοῦ ζητήματος ἂν ***Μερικὴ*** Σύνοδος δικαιοῦται νὰ μεταβάλῃ ἔθιμα θεσπισθέντα ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἢ ἂν μόνον Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν μεταβολὴν ταύτην ἢ νὰ ἐγκρίνῃ μετὰ ταῦτα, δὲν ἐλήφθη ἀπόφασις.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποφαίνεται ἀποφατικῶς.

Ἐπικρατεῖ συμφωνία ὡς πρὸς τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον ἄρθρον τῆς Δηλώσεως τῆς Οὐτρέχτης. Ἀναγνωρίζονται γενικῶς ὡς καὶ τὰ ἄρθρα 4 καὶ 5, τῶν ὁποίων ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Kenninck ἐκτίθησι τὴν ἱστορικὴν σπουδαιότητα. Οὐδεμία ἄλλη Σύνοδος ἀναγνωρίζεται ὡς Οἰκουμενικὴ πλὴν τῶν 7 Οἰκουμενικῶν Συνόδων. Τὰ ἀληθῶς καθολικὰ δόγματα τῆς ἐν Τριδέντῳ Συνόδου ἰσχύουσι καὶ διὰ τὴν Παλαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐφ' ὅσον συμφωνοῦσι πρὸς τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν.

Ἡ μεταμεσημβρινὴ συνεδρίασις ἐπεσφραγίσθη διὰ προσευχῆς.

Τρίτη Συνεδρία τῆς 28ης Δεκεμβρίου 1931, 9.30 π. μ.

Ἡ συνεδρίασις ἄρχεται πάλιν διὰ προσευχῆς.

Προσῆλθε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Νοβισὰδ Εἰρηναῖος, ἀντιπρόσωπος τῆς Γιουγοσλαβικῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ πρακτικὰ τῶν δύο προηγουμένων συνεδριάσεων ἀνεγνώσθησαν καὶ κατόπιν τριῶν μεταβολῶν ἐν τῇ διατυπώσει ἐνεκρίθησαν. Θὰ δημοσιευθῶσιν ὅταν οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Γερμανὸς καὶ Kenninck συμφωνήσωσι καὶ θὰ ὑπογραφῶσιν ὑπ' αὐτῶν καὶ τῶν γραμματέων.

Ἐξακολουθοῦσιν αἱ διαπραγματεύσεις :

Α' Ζήτημα

Πῶς ἐννοεῖ ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία τὸν ὅρον «**Μυστήριον**».

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κατηχήσεων ἐπῆλθε συμφωνία μεταξὺ τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἑπτάριθμον τῶν Μυστηρίων ἄνευ διαφορᾶς ἀναγνωρίζεται, ἐξαίροντα· τὸ Βάπτισμα ὡς ἀποδοχὴ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἡ θεία Εὐχαριστία ὡς κέντρον καὶ χάρις συνδέουσα ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Ἡ Ἱερωσύνη δὲν εἶναι διορισμὸς εἰς θέσιν τινά, ἀλλὰ μετάδοσις θείας χάριτος, ὡς μεταδίδουσι τοιαύτην καὶ τὰ ἄλλα Μυστήρια.

α') Βάπτισμα.—Παρουσιάζεται ἐνταῦθα διαφορὰ ὡς πρὸς τὸν τύπον : ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τριττὴ κατάδυσις, ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπίχυσις, ἥτις καὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἰσχύει ὡς βάπτισμα ἀνάγκης. Κατὰ τὰ ἄλλα κρατεῖ συμφωνία.

β') Χρῖσμα.—Ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἐπακολουθεῖ ἀμέσως μετὰ τὸ Βάπτισμα ὑπὸ τοῦ ἱερέως διὰ τοῦ ὑπὸ Ἐπισκόπων καθαγιασθέντος Μύρου. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ ἀναγκαῖον, ὅπως ἀκολουθῇ τὸ Χρῖσμα ὡς ἀπαραίτητον εἰς τὴν ἐσωτερικὴν Χριστιανικὴν αὔξησιν. Ἡ Παλαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία χορηγεῖ αὐτό, ἀφοῦ προηγηθῇ διδασκαλία, καὶ αὐτὴ θεωρεῖ τὸ Χρῖσμα ὡς ἐπιθυμητόν. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ὡς ἀναγκαῖον ὅρον πρὸ τῆς χειροτονίας, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τὴν μετάληψιν τῆς Θείας Κοινωνίας.

γ') Εὐχαριστία.—Ὁ Πρόεδρος Ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς ἀναγινώσκει τὸ 6ον ἄρθρον τῆς δηλώσεως τῆς Οὐτρέχτης καὶ ἐξαίρει μεθ' ἱκανοποιήσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ τα πάντα λίαν σαφῶς ἐκτίθενται. Περὶ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου εἶναι σύμφωνοι ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι, μόνον ἡ ἐπίκλησις ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ προηγεῖται τῶν λόγων τῆς ἱδρύσεως τοῦ μυστηρίου, ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ ἐπακολουθεῖ, καθόσον κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡ ὅλη λειτουργία εἶναι ἱστορικὴ παράστασις τοῦ βίου τοῦ Χριστοῦ. Ἡ εὐχαριστία ὡς θυσία προσφέρεται ὑπὲρ ζώντων καὶ νεκρῶν.

Ὁ Ἐπίσκοπος Δρ. Küry ποιεῖται λόγον καὶ περὶ τούτου, ὅτι ἐν Ἐλβετίᾳ Παλαιοκαθολικοὶ κληρικοὶ μεταδίδουσιν ἐν περιπτώσεσιν ἀνάγκης εἰς μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τὴν θείαν Εὐχαριστίαν, ἂν ἐκφράσωσιν

ἐπιθυμίαν. Ἐντεῦθεν καὶ προτείνει ὅπως κατὰ τὴν προσεχῆ Ὀρθόδοξον Σύνοδον ἐν Ἄθῳ ἀποφασισθῇ ἐπισήμως ἡ πρὸς τοῦτο ἄδεια.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς θὰ ἀνακοινώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην. Ἡ μετάδοσις ἐν τῇ Δύσει γίνεται ὑπὸ ἓν εἶδος, ἀλλ᾽ ἂν ἐκφρασθῇ ἐπιθυμία καὶ ὑπ᾽ ἀμφότερα τὰ εἴδη. Ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ δι᾽ ἀζύμου ἄρτου, ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ δι᾽ ἐνζύμου ἄρτου.

Ἐρώτησις περὶ «***Ἐξομολογήσεως***».

Ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπορρίπτεται ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἰδιωτικῆς ἐξομολογήσεως, παρέχεται ὅμως ἑκάστοτε εὐκαιρία πρὸς ἑκουσίαν ἐξομολόγησιν. Ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἡ ἐξομολόγησις εἶναι ἀναγκαία πρὸ τῆς μεταλήψεως τῆς θείας Εὐχαριστίας. Τὰ οὕτω καλούμενα ἐπιτίμια ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ εἶναι μέσα πρὸς βελτίωσιν τῶν ἁμαρτωλῶν, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει ὁ ἱερεὺς εἰς τοὺς ἐξομολογουμένους.

Εὐχέλαιον. Κρατεῖ πλήρης συμφωνία.

Ἐσχατολογία. Ἡ περὶ καθαρτηρίου πυρὸς διδασκαλία ἀπορρίπτεται καὶ ὑπὸ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας· προσευχόμεθα ἐπικαλούμενοι τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων, πάντα τὰ ἄλλα παραμένουσι μυστήριον.

Προσκύνησις. Ὁμολογεῖται ἡ διδασκαλία περὶ «Πρεσβείας τῶν Ἁγίων» καὶ ἀναγνωρίζεται ἡ προσκύνησις αὐτῶν, μάλιστα ἡ τιμὴ τῆς Θεοτόκου, ἥτις καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἰδιαζόντως ἐξαίρεται. Ἀπορρίπτονται αἱ καταχρήσεις τῆς τιμῆς τῶν Ἁγίων, αἵτινες παρουσιάζονται ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἐν σχέσει πρὸς τὰς «***ἱερὰς εἰκόνας καὶ τὰ λείψανα***», ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι ἀναγνωρίζουσι τὴν τιμὴν αὐτῶν, ἐφόσον ἡ τιμὴ αὕτη ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὴν ὕλην ἀλλ᾽ εἰς τὸ δι᾽ αὐτῆς εἰκονιζόμενον πρόσωπον, ὡς ἐξαίρουσι τοῦτο ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ἡ 7η Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ὁ τρόπος τῆς τιμῆς εἶναι διάφορος. Ἐν τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπάρχουσι καὶ ἀγάλματα Ἁγίων, ἀλλ᾽ οὐχὶ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ· ὡσαύτως ἐπιτρέπεται ἡ προσφορὰ ἀνημμένων κηρίων πρὸς τιμὴν αὐτῶν, εἰς δὲ τὰ ἐγκαίνια τῶν Ἐκκλησιῶν κατατίθενται ἱερὰ λείψανα.

Ἡ προμεσημβρινὴ συνεδρίασις ἔληξε τὴν 1ην μ. μ. διὰ προσευχῆς· ἡ ἑπομένη θέλει ἀρχίσει τὴν 3ην μ. μ.

(Ἕπεται ἡ τελευταία συνεδρία).

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

Συμπληροῦντες ὅσα ἐγράψαμεν περὶ τοῦ θανάτου καὶ τῆς κηδείας τοῦ σοφοῦ Καθηγητοῦ ***Βασιλείου Ἀντωνιάδου*** ἐν τῷ προηγουμένῳ Τεύχει τῆς «Ὀρθοδοξίας», δημοσιεύομεν ἐνταῦθα τὸν σεμνὸν ἐπικήδειον λόγον ὃν εἶπεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κ. Χρύσανθος.

Μετὰ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου προέστησαν τῆς κηδείας οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται Φλωρίνης κ. Χρυσόστομος καὶ Ἀκαρνανίας κ. Κωνσταντῖνος. Παρέστησαν πάντες οἱ Σεβασμιώτατοι Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντες Ἀρχιερεῖς, ἐν συγκινήσει πάντες περιστοιχοῦντες τὴν σεπτὴν σορὸν τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ καὶ ψάλλοντες ἐναλλὰξ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Παρέστησαν καὶ Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ὁ Διευθυντὴς καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς, οἵτινες ὁμοίως ἀνέμελψαν τὸν ἐξόδιον ὕμνον.

Ὁ Λόγος τοῦ Ἁγίου Τραπεζοῦντος.

«Κτῆσαι σοφίαν, κτῆσαι σύνεσιν... περιχαράκωσον αὐτὴν καὶ ὑψώσει σε, τίμησον αὐτήν, ἵνα σὲ περιλάβῃ, ἵνα δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων» (Παροιμ. Δ΄, 5, 8, 9).

Ἐν θλίψει, Μακαριώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ λοιπὸν βαρυπενθὲς ἐκκλησίασμα, ἐν θλίψει καὶ συνοχῇ καρδίας κηδεύει σήμερον ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ Ἱερὰ τῆς Χάλκης Θεολογικὴ Σχολή, ἀγλαὸν αὐτῆς υἱὸν τὸν σοφὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους διδάσκαλον, τὸν ἀείμνηστον Βασίλειον Ἀντωνιάδην· καὶ ἡμεῖς ταπεινοὶ τῆς Ἐκκλησίας λειτουργοὶ καὶ εὐγνώμονες τοῦ ἀοιδίμου Καθηγητοῦ μαθηταὶ καὶ φίλοι, προεξάρχοντος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, συντετριμμένοι ἱστάμεθα πρὸ τῆς σεπτῆς τοῦ διδασκάλου σοροῦ καὶ μὲ ἄνθη εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης ραίνοντες αὐτὴν εὐλογοῦμεν καὶ μακαρίζομεν τὴν μνήμην τοῦ διδασκάλου λέγοντες: ***Μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρε σοφίαν καὶ θνητὸς ὃς οἶδε φρόνησιν· τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν.... μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ πλοῦτος καὶ δόξα***

(Παροιμ. 3, 13, 15, 16). Θαυμασταὶ δὲ τοῦ κάλλους τῆς λαμπρᾶς καὶ ἀμαράντου σοφίας τοῦ διδασκάλου, ἥτις ἀνέδειξεν αὐτὸν ἐν μέσῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὕψωσεν ὡς κέδρον Λιβάνου καὶ ὡς ἄμπελον εὐκληματοῦσαν, καὶ ἔδωκε τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ στέφανον χαρίτων, ἀναφωνοῦμεν μετὰ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος «κτῆσαι σοφίαν, κτῆσαι σύνεσιν. . . περιχαράκωσον αὐτὴν καὶ ὑψώσει σε, τίμησον αὐτήν, ἵνα σὲ περιλάβῃ, ἵνα δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων».

Ἐγεννήθη ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1851 εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ εὔανδρον τῶν Καππαδόκων χώραν, ἐν τῇ οὐ μακρὰν τῆς Καισαρείας κειμένῃ πολίχνῃ Ἰντζὲ-Σοῦ.

Ἐπροίκισεν αὐτὸν ὁ Θεὸς διὰ πλουσίων χαρισμάτων, ἅτινα ἐπιμελῶς ἐκαλλιέργησεν ὁ ἀοίδιμος ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, καὶ ἐπολλαπλασίασε κατόπιν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ τάλαντον φοιτήσας εἰς τὰ ἀκμαῖα φυτώρια πάσης ἐγκυκλίου γνώσεως καὶ σοφίας, τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν καὶ τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ἐν ἔτει 1874. Κατὰ τὰς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ σπουδὰς ἀναδειχθεὶς πρῶτος μεταξὺ τῶν συνταξιωτῶν αὐτοῦ ἐστάλη ἐν ἔτει 1879 ὡς ὑπότροφος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης εἰς Γερμανίαν.

Ἐν Γερμανίᾳ καὶ κατόπιν ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνῳ καὶ Ρωσσίᾳ ἐπεκάθισεν ὡς μέλισσα ἐπὶ πάντα τὰ βλαστήματα τῆς παντοίας σοφίας καὶ γνώσεως περισυλλέξας ἐκ παντὸς ἄνθους μόνον τὰ χρησιμώτατα τὰ δυνάμενα νὰ μετουσιωθῶσιν εἰς μέλι τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας.

Πρωτοετὴς ὢν φοιτητὴς ἐν Γοττίγγῃ μετέσχε διαγωνισμοῦ προκηρυχθέντος ὑπὸ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἐβραβεύθη ὑποβαλὼν τὴν λατινιστὶ συγγραφεῖσαν πραγματείαν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνθρωπολογίας Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος, ἥτις μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐσχάτως ὑπὸ διακεκριμένου συναδέλφου τοῦ μεταστάντος καὶ φίλου ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἀρχεῖον Φιλοσοφίας».

Ἐν Λειψίᾳ ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τότε γεγραμμένων ἐντύπων τε καὶ χειρογράφων ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἓν ἦτο καὶ ἡ ἐν Χαϊδελβέργῃ βραβευθεῖσα τῷ 1882 μελέτη αὐτοῦ περὶ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου καὶ τοῦ Μαριάνα.

Οὕτως ἀρτίως συγκροτηθεὶς ὁ ἀείμνηστος φιλολογικῶς, φιλοσοφικῶς καὶ θεολογικῶς, ἄριστος δὲ γνώστης τῶν δύο κλασικῶν γλωσσῶν καὶ τῆς ἀρχαίας ἑβραϊκῆς καὶ ὅλων σχεδὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν καὶ κατόπιν καὶ τῆς ρωσσικῆς ἐκόμισεν οἴκαδε τὸν πλοῦτον τῆς σοφίας καὶ ἐπιστήμης καὶ ἐσκόρπισεν αὐτὸν πρῶτον μὲν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπου ἐδίδαξεν ἐπὶ τριετίαν ἀπὸ τοῦ 1885—1888, ἀπὸ δὲ τοῦ

1890 ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ, ἐν ᾗ ἐδίδαξεν ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν περίπου.

Ἡ δρᾶσις τοῦ ἀειμνήστου Βασιλείου Ἀντωνιάδου ἰδίᾳ ὡς καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης ὑπῆρξε γόνιμος καὶ πολυμερής· ἐδίδαξε θεολογίαν, τὸν ἑρμηνευτικὸν καὶ πρακτικὸν κλάδον, καὶ φιλοσοφίαν, ἤτοι Ἱστορίαν τῆς Φιλοσοφίας, Ἠθικήν, Ψυχολογίαν καὶ Λογικήν, κατήρτισε κείμενα ἀπαραμίλλου σοφίας καὶ σαφηνείας καὶ ἀκριβείας καὶ τέχνης λόγου, ὧν τὰ πλεῖστα ἔχουσιν ἤδη ἐκδοθῇ δαπάναις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἐδημοσίευσε δὲ πλείστας πραγματείας εἰς ξένα καὶ ἡμέτερα περιοδικά.

Ὡς καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης μετέδωκεν ὁ ἀείμνηστος εἰς ὅλην τὴν Σχολὴν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πνοὴν καὶ ψυχήν. Οἱ εὐτυχήσαντες νὰ εἶναι μαθηταὶ τοῦ Βασιλείου Ἀντωνιάδου καὶ εἶναι οὗτοι ὅλη ἡ σύγχρονος Ἱεραρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ πολλοὶ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡγουμένου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἔναυλα ἔχομεν ἀκόμη εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν τὰ ἐμβριθῆ περὶ παντὸς διδάγματα αὐτοῦ καὶ εὐγνωμόνως ὁμολογοῦμεν ὅτι εἰς τὸν Βασίλειον Ἀντωνιάδην ὀφείλομεν τὰ στερεὰ θεμέλια τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἡμῶν καταρτισμοῦ. Καὶ τώρα ἀκόμη ὁσάκις πρὸς τὰ συγγράμματα αὐτοῦ προσομιλήσωμεν **καθαιρόμεθα ψυχὴν καὶ σῶμα καὶ ναὸς Θεοῦ γινόμεθα δεκτικοὶ καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων, τὴν θείαν ἀλλοίωσιν καὶ τὴν χάριν τῶν λόγων αὐτοῦ ἀλλοιούμενοι.**

Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ σοφοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε', εἰς τὸν Βασίλειον Ἀντωνιάδην ἀνετέθη ἡ ἔκδοσις τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαιοτέρων κειμένων τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ μάλιστα τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως· εἰργάσθη δὲ ὁ ἀείμνηστος ἐπὶ ἓξ ὅλα ἔτη ἀντιπαραβάλλων διάφορα βυζαντινὰ χειρόγραφα.

Καθ' ὅλα τὰ μακρὰ ἔτη τῆς καθηγεσίας αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ Βασίλειος Ἀντωνιάδης παραστάτης τῆς Ἐκκλησίας δεξιὸς καὶ εἰς πάντα τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν Ἐκκλησίαν γενικῆς φύσεως θεολογικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα ἐδείχθη πάντοτε σοφὸς σύμβουλος ἰδίᾳ τῶν δύο ὑπερόχων Πατριαρχῶν Κωνσταντίνου τοῦ Ε' καὶ Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' καὶ ἔρεισμα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τοῦ φρονήματος καὶ ὑπόδειγμα συνέσεως, σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης καὶ ἀξιοπρεπείας.

Οὕτως εὔρυθμον λύραν κατεσκεύασεν ὁ τοῦ παντὸς ἀριστοτέχνης Κύριος τὸν Βασίλειον Ἀντωνιάδην, ἥτις ἐναρμονίως ἀνεκρούετο τὸ παναρμόνιον τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς μέλος καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἐφείλκυεν εἰς ἑαυτὴν καὶ ἡμέρωνε καὶ καθήδυνε διὰ τῶν μελιρρύτων λόγων καὶ παντέρπνων ἐντεύξεων.

Καλῶς δὲ τελέσας τὸν δρόμον καὶ κεκμηκὼς εἰς τοὺς ὡραίους ὑπὲρ τῆς

Ἐπιστήμης καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνας, ἀπεχώρησε τῆς καθηγεσίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ προσέφυγεν ἐνταῦθα, γέρων ἤδη καὶ συντετριμμένος ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων θανάτων τριῶν προσφιλῶν υἱῶν, οἵτινες ἦσαν ἡ παρηγορία καὶ ἡ βακτηρία τοῦ γήρατος, καὶ ἡ χαρὰ αὐτοῦ τε καὶ τῆς ἀφωσιωμένης συζύγου καὶ στοργικῆς μητρός, ἥτις πικρῶς θρηνεῖ τὴν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου τελείαν ἐρήμωσιν τῆς ψυχῆς. Ἐνῷ δὲ οὕτω ἄλλην ἐπ' ἄλλης ἐδέχετο πληγὴν ὁ ἀείμνηστος καὶ τραῦμα ἐπὶ τραύματος ἐφιλοσόφει ὡς ἀληθὴς χριστιανὸς καὶ ἐδόξαζε μετὰ τοῦ πολυάθλου Ἰὼβ τὸν Θεὸν λέγων· *ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον·* οὕτω ἐν ταῖς συμφοραῖς ἐδοκιμάσθη ἡ σοφία τοῦ ἀειμνήστου καὶ ἐν ταῖς τῶν πειρασμῶν ἐπαγωγαῖς ἡ φρόνησις καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις.

Καὶ ἐχάρισεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὡς ἀνταπόδομα τῆς σοφίας καὶ ὑπομονῆς χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικὰ καὶ ὁ θάνατος τοῦ δικαίου ἐπεσφράγισε τὴν γόνιμον αὐτοῦ ζωήν, ἣν ἀφειδῶς ἐδαπάνησεν εἰς τὴν κτῆσιν καὶ πλουσίαν κατόπιν μετάδοσιν τῆς σοφίας καὶ ἐπιστήμης, ἥτις ἐτίμησεν αὐτὸν καὶ ἐκράτυνε καὶ ὕψωσε καὶ περιέβαλε στέφανον χαρίτων· «κτῆσαι σοφίαν, κτῆσαι σύνεσιν . . . περιχαράκωσον αὐτὴν καὶ ὑψώσει σε, τίμησον αὐτήν, ἵνα σὲ περιλάβῃ, ἵνα δῷ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων».

Τοῦ ἀοιδίμου καθηγητοῦ ἡμῶν **Βασιλείου Ἀντωνιάδου** αἰωνία ἡ μνήμη.

Ὁ πόνος εἶναι φίλος τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ χαιρετήσῃ τις ὡς μεγαλειότητα, καὶ νὰ ἔχῃ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἄνευ αὐτοῦ ἡ ἀνθρωπότης θὰ περιεσφίγγετο εἰς τὴν βαρβαρότητα καὶ ὅτι εἰς αὐτὸν ὀφείλονται αἱ μεγαλύτεραι πρόοδοι.

(Κάρολος Βάγνερ).

Ὁ πόνος μᾶς καθιστᾷ προσεκτικοὺς πρὸς τὸν ἑαυτόν μας, μᾶς ἀποκαλύπτει εἰς τὸν ἑαυτόν μας. Πόσα πράγματα ὁ ἄνθρωπος δὲν βλέπει εἰμὴ διὰ μέσου τῶν δακρύων !

(ὁ αὐτός).

Η ΕΝ ΤΗι ΝΗΣΩι ΠΡΙΓΚΗΠΩι

Ι. ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ

ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἐπὶ τοῦ δεσπόζοντος νοτίως τῆς ἐν Πριγκήπῳ μικρᾶς πόλεως λόφου εὕρηται ***ἡ ἱ. μονὴ τῆς θείας μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ***, γνωριζομένη σήμερον κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα «***ὁ Χριστός***». Ἀγνοοῦντες τὸν χρόνον τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς θέλομεν μόνον νὰ διΐδωμεν αὐτὴν ὑπονοουμένην ὡσαύτως ἐν τῷ γνωστῷ χρυσοβούλλῳ Μανουὴλ Α΄ τοῦ Κομνηνοῦ, ἐκδοθέντι κατὰ Μάρτιον τοῦ 1158. Ἀργότερον, περὶ τὸ 1597, βλέπομεν αὐτὴν ἀνακαινιζομένην ὑπὸ δύο μοναχῶν, ἐπὶ τοῦ Ἐπιτηρητοῦ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Μελετίου Ἀλεξανδρείας τοῦ Πηγᾶ, τιμηθεῖσαν δ' ἔπειτα καὶ διὰ σταυροπηγιακῆς ἀξίας ὡς ἀναφέρουσιν ἀρχαῖα πατριαρχικὰ καὶ συνοδικὰ σιγιλλιώδη γράμματα (1).

Κατὰ τὴν μεταγενεστέραν ἱστορίαν τῆς ἱ. μονῆς, αὕτη περιπεσοῦσα εἰς συμφορὰς καὶ δυστυχήσασα παρεχωρήθη τῷ 1753 διὰ σιγιλλιώδους γράμματος Κυρίλλου Ε΄ εἰς τὸ ρουφέτιον τῶν πεζιρτσίδων, οἵτινες καὶ ἀνέδειξαν αὐτήν. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας ὅμως Γαβριὴλ Δ΄, ἐν ἔτει 1782ῳ, μὴ δυνάμενοι οὗτοι νὰ συνεχίσωσιν, ὡς καὶ πρότερον, τὰ τῆς διαχειρίσεως καὶ ἐπιμελείας τῆς μονῆς ἐζήτησαν τὴν ἀνάθεσιν καὶ προσήλωσιν αὐτῆς εἰς τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει σταυροπηγιακὴν μονὴν τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὴν ἐπιλεγομένην τοῦ Ἐσφιγμένου, ὅπερ καὶ ἐνεκρίθη συνοδικῶς. Ἀλλ' ἡ προσήλωσις αὕτη κατ' οὐδὲν ὠφέλησε τὸ μοναστήριον τοῦτο τῆς Πριγκήπου «εἰς τελείαν ἀπώλειαν πεπτωκός, μετασχὸν τῆς παρ' ἐκείνου (=τῆς μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου) εἰς αὐτὸ παρεισφρυσάσης ἀθλιότητος καὶ παρὰ πᾶσιν ὁμολογουμένης ἐλεεινῆς κατα-

---

(1) **Migne** 137 σ. 933. — Σύνταγμα *Ῥάλλη καὶ Ποτλῆ* Β΄. σ. 598. —***Κωνσταντινιὰς*** παλαιά τε καὶ νεωτέρα. Βενετία 1824. σελ, 170. — ***Σκαρλ. Βυζαντίου***, ἡ ΚΠολις. Ἀθῆναι. 1862. Β΄. 314. — **G. Schlumberger**, les îles des Princes II. **édit.** Paris 1925. σ. 246.—**R. Janin**, les îles des Princes ἐν τῷ περιοδικῷ **Echos d'Orient** ἔτος 27 (1924) σ. 424.—*Μ. Γεδεὼν* Πατρ. Πίνακες. ΚΠολις 1890. σ. 541.

στάσεως». Ἕνεκα τούτου, προτροπῇ Νεοφύτου Ζ΄, ἀνέλαβε τὴν ἀνακαίνισιν τοῦ μοναστηρίου, ἐπιμεληθεὶς αὐτοῦ ἐξ ἰδίων, ὁ εὐγενέστατος ἄρχων Παχάρνικος Χριστόδουλος Βλαχούτσης, ὅστις διὰ πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου—κατ' Αὔγουστον 1793—ὠνομάσθη ἔξαρχος τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, ἀποσπασθέντος ἀπὸ τῆς ὡς ἄνω ἱ. μονῆς τοῦ Ἐσφιγμένου καὶ τεθέντος καὶ αὖθις ὑπὸ τὴν ἄμεσον διοίκησιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, πάντῃ δὲ ξένου διατελοῦντος πρὸς τὸ ρουφέτιον τῶν πεζιριζίδων. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1798 ὁ πατριάρχης Σαμουὴλ ἀποσπάσας τὸ μοναστήριον τοῦτο, πατριαρχικὸν σταυροπήγιον ὑπάρχον, ἀπὸ τῆς ἐξαρχικῆς προστασίας καὶ ἐπιμελείας τοῦ ἄρχοντος ποστελνικίου Χριστ. Βλαχούτση, προσήλωσεν αὐτὸ τῇ ἐνταῦθα, ἐν ΚΠόλει, «κοινῇ σχολῇ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων ὡς οἰκήματος ἐαρινοῦ ἀποστερουμένῃ». Ἐπειδὴ ὅμως διὰ τῆς προσηλώσεως ταύτης «οὐδεμία προσεγένετο ὠφέλεια τῇ κοινῇ πατριαρχικῇ σχολῇ. . . . τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου ἐρημωθέντος ὡς ἀπροστατεύτου διαμείναντος», Νεόφυτος ὁ Ζ΄ (τὸ β΄)—κατὰ Μάϊον 1799—ἀποσπάσας αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἐν λόγῳ σχολῆς, συναινέσει καὶ τοῦ συνεφόρου αὐτῆς «ἐνδοξοτάτου ἄρχοντος Μεγάλου Διερμηνέως τῆς κραταιᾶς βασιλείας». . . κὺρ Ἀλεξάνδρου Σούτσου, παρεχώρησε καὶ αὖθις ἐξαρχικῶς, μετὰ πάσης τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας, εἰς τὸν αὐτὸν καὶ ἀνωτέρω ἄρχοντα ποστέλνικον, ἔχοντα τὸ δικαίωμα ἐπιμελεῖσθαι τῆς μονῆς διὰ βίου παντὸς καὶ διαχειρίζεσθαι τὰ κατ' αὐτήν, τοῦ ἐξαρχικοῦ τούτου δικαιώματος μεταβιβαζομένου κατὰ διαδοχὴν καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς καὶ κληρονόμους αὐτοῦ, κατόπιν καὶ εἰδικῆς συμφωνίας προβλεπούσης καὶ ἀποζημίωσιν δι' αὐτοὺς ἐκ γροσίων 3670 ἐν περιπτώσει ἀποσπάσεως ἀπ' αὐτῶν τῆς ἱ. ταύτης μονῆς, ὡς ἐζητήθη ἡ ἀποζημίωσις αὕτη ὀλίγον ἀργότερον—κατὰ Σεπτέμβριον 1809—καθ' ὃν χρόνον διετέλει ἐφησυχάζων ἐν αὐτῇ ὁ πατριάρχης πρ. ΚΠόλεως Γρηγόριος Ε΄, ὁ μετὰ ἐνιαύσιον διαμονὴν ἀποσταλεὶς ἐξόριστος εἰς Ἅγιον Ὄρος (2).

Ὁ πατριάρχης Χρύσανθος ἀγοράσας τὸ ἐν Χάλκῃ ἱ. μοναστήριον τῆς ἁγίας Τριάδος ἀντήλλαξεν ἔπειτα αὐτὸ «πρὸς τὸ ἐν Πριγκήπῳ τῆς θείας μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. . . . ὡς ἡσυχαστικώτερον καὶ ἀναπαυτικώτερον καὶ ἀπῳκισμένον τῆς χώρας καὶ ταραχῆς καὶ συγχύσεως ἀπηλλαγμένον». Ἐξορισθεὶς εἰς Καισάρειαν τῆς Καππαδοκίας ἐπέτυχεν ἵνα ἐπιστρέψῃ ἐκεῖθεν καὶ κατῴκησεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ, ἐν ᾗ καὶ ἐτάφη

(2) Κωδ. Πατρ. Ἀρχειοφ. Η΄. σ. 233. 325.—**R. Janin** ὡς ἀνωτέρω σ. 423.424. 426. — *Μ. Γεδεὼν* ὡς ἀνωτέρω σελ. 646. 659. 668. 673. 677. 680.—***Ἀρχ. Κ. Δελικάνη*** περιγραφικὸς κατάλογος. . . . . σελ. 13.—***Διδυμοτείχου Φιλαρέτου Βαφείδου***, ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τόμ. Γ΄. β΄. σ. 354 ἐν σημ. — ***Μ. Ἑλλ. Ἐγκυκλ.*** Η΄. σ. 723.

ἀποθανὼν τῇ 10ῃ Σεπτεμβρίου 1834 (3). Ὁ πατριάρχης Σωφρόνιος Γ' ἐφησυχάζων ἐν Πριγκήπῳ (4 Δ/βρίου 1866—30 Μαΐου 1870) ἐπελήφθη τῆς ἀνακαινίσεως τῆς μονῆς διὰ δαπάνης 127.441 γροσίων. Θεὶς τὰ θεμέλια τῇ 4ῃ Ἰουλίου 1869, ἠξιώθη ἵνα τελέσῃ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱ. ναοῦ τῇ 7ῃ Σ/βρίου ἰδίου ἔτους, ἱερουργήσας αὐτὸς οὗτος μετὰ τῶν μητροπολιτῶν Δημητριάδος Δωροθέου καὶ Φιλαδελφείας Μελετίου, συμφώνως πρὸς Ἔκδοσιν Γρηγορίου ΣΤ' (4).

Κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1903, κατόπιν αἰτήσεως τῆς Ἐφορείας τοῦ ἐν Πριγκήπῳ Ἐθνικοῦ Ὀρφανοτροφείου, Ἰωακεὶμ Γ' ἐξεχώρησε συνοδικῶς τὴν διοίκησιν, διαχείρισιν καὶ ἐπικαρπείαν τῆς ἡμετέρας μονῆς μετὰ πάντων τῶν κτημάτων καὶ ἐξαρτημάτων αὐτῆς εἰς τὸ ἐν λόγῳ Ὀρφανοτροφεῖον, ὑποχρεούμενον ὅπως καταβάλλῃ ὡρισμένον ἐτήσιον ἐπίδομα τῷ ταμείῳ τῆς ἐν Χάλκῃ ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀφ' ἧς ἐξηρτᾶτο ἡ ἱερὰ μονή, ἥτις καὶ ἐξηκολούθησε καὶ ἐφεξῆς διατηροῦσα τὴν σταυροπηγιακὴν αὐτῆς ἰδιότητα. Ἀπὸ τοῦ 1928 ὑπήχθη, ἀπό γε διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως, τῇ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Μοναστηριακῇ Ἐπιτροπῇ (5).

---

(3) ***Κωδ. Π. Ἀρχειοφ.*** ΧΜ'. 184 — *Μ. Γεδεὼν* ὡς ἀνωτ. σελ. 688.— μελέτην μου περὶ Γερμανοῦ Γ'. ἐν τῇ *Ὀρθοδοξίᾳ* (1931) σελ. 529—***Σκαρλ. Βυζαντίου*** ὡς ἀνωτέρω σελ. 315.

Ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Χρυσάνθου ἀναγινώσκεται τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα :

«Ἦσθ' ὅθεν; ἐκ γῆς. Νῦν δ' αὖ; ἐς γῆν ᾧδ' ἐπανῆλθον.
»εἶτ' ἐπαναστρέψας, λήψομαι ἣν ἔλιπον.
» Καὶ δὴ οὐ βροτός, ἀλλ' ἑξῆς ἔσομ' ἄμβροτος αἰέν,
» εὖτε Θεὸς καλέσει, γῆς ἀπαειρόμενος.
» Πεύθεαι, ὅς γενόμην; Σαυτῷ τί τόδ' ἆρα μελήσει;
ὡς σύ τε τοῖος ἔσῃ, τουτὶ μέλημ' ἐχέμεν».

Ὁ διδάσκαλος Ἀβράμιος ὁ Ὁμηρόλης προσεπέγραψε καὶ τοὺς ἑξῆς δύο στίχους ἵνα μὴ ὁ τάφος παραμένῃ ἀνώνυμος.

«Χρύσανθος οὗτος Πατριάρχης, ζῶν ἔτι,
» ὅς ἦν ξυνείρας ταῦτα, ὃν κεύθει τάφος».

(4) ***Κωδ. Πατρ. Ἀρχειοφ.*** Μ'. 128. 227.—R. Janin ὡς ἀνωτέρω σ. 424· — ***Ε Ταντααλίδου.*** Ἔκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ ναοῦ τῆς θείας Μεταμορφώσεως τῆς κατὰ τὴν νῆσον Πριγκήπου ἱ. μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. ΚΠολις 1870.

(5) Μ. Διδυμοτείχου ***Φιλαρέτου Βαφείδου*** ἐκκλησ. ἱστορία ὡς ἀνωτέρω, σελ. 354 ἐν σημ. —***Ἐκκλησ. Ἀλήθεια*** ΚΓ'. (1903) σ. 279.

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ CHARLES GORE

[Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος].

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἄρχεται ἡ τρίτη καὶ σπουδαιοτέρα περίοδος τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἀπαλλαγεὶς τῶν ποιμαντικῶν καθηκόντων, ἐπεδόθη εἰς τὴν συγγραφήν, τὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ ἐμπερικλείοντα τοὺς πνευματικοὺς καρποὺς τῆς ὡρίμου αὐτοῦ διανοίας διεδέχοντο τὸ ἓν τὸ ἄλλο. Ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν ἄλλοι ἀποσύρονται ἢ ἀνακόπτουσι τὴν συγγραφικὴν αὐτῶν δρᾶσιν ὁ Gore ἀνέλαβε διὰ σειρᾶς συγγραφῶν νὰ προσαρμόσῃ τὴν χριστιανικὴν ἀποκάλυψιν πρὸς τὴν νεωτέραν ἐπιστήμην, ὢν ἱκανῶς εἰς τοῦτο παρεσκευασμένος ὄχι μόνον διὰ τῆς γνωριμίας αὐτοῦ πρὸς τὴν νεωτέραν κριτικὴν μέθοδον, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς συμπαθείας ἣν αὐτὸς προσωπικῶς ἔτρεφε πρὸς τὰ συμπεράσματα αὐτῆς. Ἦτο βαθύτατα πεπεισμένος ὅτι οὐδὲν τῶν συμπερασμάτων αὐτῶν κέκτηται τὴν δύναμιν νὰ κλονίσῃ τὰ οὐσιώδη σημεῖα τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἔργων τούτων ἀνήκει ἡ μεγάλη τριλογία αὐτοῦ «Πίστις εἰς Θεόν», «Πίστις εἰς Χριστὸν» καὶ «τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἡ Ἐκκλησία». Ἐν αὐτοῖς ὁ Χριστιανισμὸς ἐμφανίζεται διασώζων τὰ οὐσιώδη αὐτοῦ συστατικά, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ μορφῇ οἵαν δύναται νὰ ἀποδεχθῇ τὸ κριτικὸν πνεῦμα. Ἀνάλογον σκοπὸν ἀνέλαβεν ὁ Gore νὰ πραγματοποιήσῃ διὰ τοῦ «Νέου Ὑπομνήματος τῶν ἁγίων Γραφῶν», ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκδοθέντι τῇ συνεργασίᾳ ὁμοφρόνων θεολόγων τῆς Ἀγγλοκαθολικῆς μερίδος (1928) ἀποδεχόμενος τὰ συμπεράσματα τῆς Βιβλικῆς κριτικῆς διατηρεῖ ἀνέπαφον τὴν πίστιν τοῦ Χριστιανικοῦ Συμβόλου. Καὶ κατὰ τοῦτο ὁ Gore διαφέρει ἀκριβῶς τῶν οὕτω καλουμένων Μοδερνιστῶν, περὶ τῶν ὁποίων ἐφρόνει ὅτι εἰς τὰς ἐλευθερόφρονας αὐτῶν περὶ τῶν χριστιανικῶν δογμάτων ἀντιλήψεις δὲν ἄγονται τόσον ὑπὸ τῆς Βιβλικῆς κριτικῆς, ὅσον ὑπὸ προϋποθέσεων ἥκιστα χριστιανικῶν. Ἡ πρόσκλησις ὅπως ἀναλάβῃ τὰς «διαλέξεις τοῦ Gilford», ἔστρεψε τὴν προσοχὴν τοῦ Gore εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τριῶν ὑψίστων ἰδεῶν τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς. Καίτοι δὲ ἀναγνωρίζει ὅτι οὐδεμίαν τούτων ἐγέννησε τὸ ἀνθρώ-

πινον πνεῦμα, τὴν μεγίστην σπουδαιότητα ἀποδίδει εἰς τὸ ὕψιστον καθῆκον τοῦ ἀγαθοῦ, φρονῶν ὅτι αἱ ἠθικαὶ πεποιθήσεις εἶναι πολλῷ ἰσχυρότεραι τῶν θεωρητικῶν γνωμῶν. Παραλλήλως πρὸς τὰ συγγράμματα ταῦτα τὰ ὁποῖα ὁ Gore ἔγραφε χάριν τῶν μᾶλλον ἀνεπτυγμένων δὲν παρέλειπε ν' ἀπευθύνηται καὶ πρὸς τοὺς ἁπλουστέρους δι' ἐγχειριδίων ἐν ἁπλῇ καὶ εὐλήπτῳ γλώσσῃ ἐκτιθεὶς χάριν τῶν πολλῶν τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἢ ἀποκρούων παπικὰς ἀξιώσεις. Οὕτω προῆλθον εἰς φῶς. «Ἡ Θρησκεία τῆς Ἐκκλησίας» καὶ αἱ «Ρωμαιοκαθολικαὶ ἀξιώσεις». Ὅ,τι ὑπελείπετο ἐκ τοῦ χρόνου αὐτοῦ ὁ Gore διέθετεν εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἐκλέγων πάντοτε τὰ θέματα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐπικαίρων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπησχόλουν τὴν σύγχρονον Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, καὶ προσελκύων πλῆθος ἀκροατῶν. Μεταξὺ ἄλλων ἀσχολιῶν αὐτοῦ ὁ Gore ὑπῆρξεν ἔνθερμος ὑποστηρικτὴς καὶ τῆς Ἱεραποστολῆς διατελῶν μέλος δύο Ἱεραποστολικῶν Ἑταιρειῶν, τῆς τῆς Ὀξφόρδης ἐν Καλκούτᾳ καὶ τῆς Πανεπιστημιακῆς Ἱεραποστολῆς ἐν τῇ Κεντρῴᾳ Ἀφρικῇ. Ἐν τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὅπως στηρίξῃ τὴν Ἱεραποστολὴν ἐν Καλκούτᾳ ὁ Gore ἀνέλαβεν ἐν ἡλικίᾳ 78 ἐτῶν ἐννεάμηνον περιοδείαν ἐν Ἰνδίαις θεωρήσας τοῦτο καθῆκον ἐπιβεβλημένον ἕνεκα τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας ἐγέννησεν αὐτόθι τὸ περίφημον «σχέδιον τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Ν. Ἰνδίαις». Ἐπανελθὼν ἐκεῖθεν τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον προέστη τῆς ἐτησίας συνελεύσεως τῆς ἑτέρας Ἱεραποστολῆς ὡς πρόεδρος αὐτῆς κατὰ Δεκέμβριον, καίτοι πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐγερθῇ τῆς κλίνης τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ.

***

Ἀλλ' ἡ εἰκὼν τοῦ Charles Gore θὰ ἦτο ἀτελής, ἂν μὴ προσετίθεντο ὀλίγα τινὰ ἐνταῦθα περὶ τῆς συμβολῆς αὐτοῦ εἰς τὸ ἔργον τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ ὅλη κατεύθυνσις τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, ἐμπνεομένου ἐξ ἀρχῶν καθολικῶν, ἔφερε τὸν Gore ἀντιμέτωπον πρὸς πᾶσαν ἀπόπειραν ἑνώσεως μετὰ τῶν Ἀσυμμορφώτων, ἐνῷ τοὐναντίον εὕρισκεν αὐτὸν εὐμενέστατα διατεθειμένον ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὁ Gore δὲν ἐδίστασε κατακρίνων τὴν σπουδὴν πρὸς ἕνωσιν μετὰ τῶν Ἐλευθέρων Ἐκκλησιῶν νὰ ποιήσηται τὴν ἑξῆς σπουδαιοτάτην δήλωσιν : «Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ὁμολογία ἀσφαλῶς θὰ διχοτομηθῇ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἤθελεν ἐπιτραπῇ εἰς λειτουργὸν μὴ λαβόντα ἐπισκοπικὴν χειροτονίαν νὰ τελέσῃ τὴν θείαν Εὐχαριστίαν». Ἐξ ἐναντίας ἐν πάσῃ περιστάσει ἐξεδήλωσεν ἐνδιαφέρον πρὸς ἕνωσιν μετὰ τῶν οὕτω καλουμένων Ἐπισκοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς πρόεδρος τῆς ὑπὸ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ὁρισθείσης Ἐπι-

τροπῆς διὰ τὴν μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἕνωσιν προήδρευσε τῶν προκαταρκτικῶν συζητήσεων αἵτινες διεξήχθησαν μετὰ θεολόγων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἱερουσαλὴμ τῆς Westminster Abbey κατ' ἐπανάληψιν. Ὑπέγραψεν ἐκ τῶν πρώτων τὴν Δήλωσιν τὴν ὁποίαν χιλιάδες Ἀγγλικανῶν Ἱερέων ὑπέβαλον εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ διὰ τῆς ὁποίας ἀπεδέχοντο τὰ δόγματα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας προσδώσας εἰς τὴν Δήλωσιν ἐκείνην μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ κύρους. Ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας μετέσχεν ἐνεργῶς τῶν συζητήσεων τόσον κατὰ τὸ Προκατακτικὸν ἐν Γενεύῃ Συνέδριον (1920), ὅσον καὶ κατὰ τὸ ἐπακολουθῆσαν ἐν Λωζάννῃ (1927), προσδώσας, ἐφ' ὅσον ἦτο τοῦτο δυνατόν, συντηρητικωτέραν διατύπωσιν εἰς τὰς ἐκθέσεις αὐτοῦ. Αἱ γνῶμαι αὐτοῦ ἠκούοντο πάντοτε μετὰ μεγάλης προσοχῆς ὡς γνῶμαι ἀνθρώπου ὄχι μόνον εἰλικρινῶς πεπεισμένου προσωπικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀκολουθουμένου ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς μερίδος τῶν Ἀγγλοκαθολικῶν. Διότι, καίτοι ὁ Gore δὲν ἀνῆκε τελευταῖον ἐπισήμως εἰς τὴν μερίδα ταύτην, ἣν ἔκρινεν ἐκτροχιαζομένην εἰς ὑπερβολάς, ἐθεωρεῖτο γενικώτερον ὡς ὁ μάλιστα ἰσχυρὸς καὶ ἐπιβλητικὸς ἐκπρόσωπος τῶν ἀρχῶν αὐτῆς. Ἕνεκα τῶν συντηρητικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ὥρισεν αὐτὸν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἀγγλικανῶν ἥτις ἀνέλαβε νὰ διεξαγάγῃ τὰς περιφήμους συνδιαλέξεις τῶν Malines κατὰ τὸ 1923 καὶ 1925. Μολονότι δ' ἐνεπνέετο ὑπὸ εἰλικρινεστάτων διαθέσεων πρὸς ἕνωσιν ὁ Gore δὲν ἦτο ὀπαδὸς τῶν προχείρων τύπων συνεννοήσεως, οὐδ' ἠδύνατο νὰ συμβιβάσῃ πρὸς τὴν λογικὴν καὶ τὴν ἱστορίαν τὰς ὑπερφιάλους Παπικὰς ἀξιώσεις. Ὁ γράφων, πολλάκις συναντηθεὶς μετ' αὐτοῦ ἐν συνελεύσεσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐξέδρας, θὰ ἐνθυμῆται πάντοτε τὰς λέξεις, ἃς στρεφόμενος πρὸς αὐτὸν εἶπεν ἐνώπιον πολυπληθοῦς ἀκροατηρίου ὀλίγον μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἐκ Malines. «Εἶναι εὔκολον νὰ συνεννοῆται κανεὶς μεθ' ὑμῶν, οἵτινες βασίζεσθε ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἀπείρως δύσκολος ἡ συνεννόησις μετ' ἄλλων (ὑπονοῶν τοὺς Παπικούς), οἵτινες ἐγκατέλιπον αὐτάς».

***

Ὁ Ἐπίσκοπος Charles Gore ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως κατὰ τὴν διαρρεύσασαν πεντηκονταετίαν ἡ μᾶλλον ἐξέχουσα ἐκκλησιαστικὴ φυσιογνωμία, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιρροὴ ηὔξανεν ἐφ' ὅσον προυχώρει ἡ ἡλικία αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ὁ πρὸς αὐτὸν σεβασμός. «Οὐδείς, λέγει ὁ κριτικὸς τοῦ Times, κατηνάλωσε μίαν ὥραν μετ' αὐτοῦ συζητῶν τὰ ὕψιστα προ-

βλήματα ἢ ἐπλησίασεν αὐτόν, ἵνα ζητήσῃ καθοδήγησιν, χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ ἀπερχόμενος ὅτι ἐπεκοινώνησεν ἀμέσως ὄχι μόνον πρὸς μέγαν λόγιον ἢ συνετὸν ἄνδρα, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο πρὸς ἅγιον». Ἀλλὰ τί ἐσήμαινεν ὁ Ἐπίσκοπος Gore διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἀγγλίας ἰδίᾳ ἐδήλωσεν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ἐνώπιον τῶν τελευταίων Convocations. «. . Μετ' εὐγνωμοσύνης ἀναμιμνησκόμεθα τὸν σφοδρὸν ζῆλον μεθ' οὗ προσεπάθει νὰ ἐπιτύχῃ ὅπως αἱ ἀρχαὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου τῆς χώρας ἡμῶν καὶ τοῦ κόσμου ὅλου. Ὄπισθεν τῶν μεγάλων προσόντων πνεύματος καὶ λόγου ἵστατο ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ, ἡ βαθεῖα, ἀπροσποίητος καὶ εἰλικρινὴς αὐτοῦ εὐσέβεια. Δύναται κυριολεκτικῶς νὰ λεχθῇ ὅτι ὁ βίος αὐτοῦ ἦτο καθωσιωμένος. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὅσα μοὶ ἔγραφεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς προαγωγῆς μου εἰς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ἀξίωμα ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν μοὶ προυξένησεν ἡ ἑξῆς ἁπλῆ παράγραφος : Μεταξὺ ὅλων μὴ λησμονῆτε ὅτι ἡ ὑπερτάτη νομιμοφροσύνη ἣν ὀφείλετε εἶναι ἡ πρὸς τὸν Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. Φρονῶ ὅτι τοῦτο ἀληθεύει κατὰ βάθος περὶ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου. Ὁ ἱδρυτὴς μιᾶς ἐκ τῶν μᾶλλον εὐεργετικῶν θρησκευτικῶν ἀδελφοτήτων ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἤσκει ἐφ' ἑαυτοῦ αὐστηρὰν αὐτοπειθαρχίαν, ἵνα ὅλαι αἱ ἐνέργειαι τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἀποτελῶσι διαρκῶς πρόθυμον θυσίαν εἰς τὸν Κύριον καὶ Διδάσκαλον αὐτοῦ. Καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καθ' ἕκαστον ἔτος, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦσαν τὰ ἔργα εἰς ἃ ἠσχολεῖτο ὡς λόγιος, ὡς διδάσκαλος, ὡς ἐπίσκοπος ἢ ὡς μέγας προφήτης κοινωνικῆς δικαιοσύνης, ἡ μόνη καταναλίσκουσα φιλοδοξία τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἦτο νὰ παράσχῃ ἀπόδειξιν τῆς νομιμοφροσύνης αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον καὶ Σωτῆρα ἡμῶν. Οὐδέποτε δύναται διὰ λόγων νὰ ἐκφρασθῇ τί ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ὀφείλει εἰς τὴν διδασκαλίαν, εἰς τὸ παράδειγμα καὶ εἰς τὴν φιλίαν αὐτοῦ. Οὐδέποτε θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐκφράσωμεν ἐπαρκῶς τὰς εὐχαριστίας ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν δι' ὅ,τι ἐν αὐτῷ ἐδωρήσατο εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ χαίρομεν ἀναλογιζόμενοι ὅτι εἰσῆλθεν εἰς τὴν πλήρη κοινωνίαν τῆς ἐπουρανίου ἐκείνης Ἱερουσαλήμ, ἥτις καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη ἀπετέλει τὴν ἀληθῆ κατοικίαν τῆς μεγάλης ἐκείνης ψυχῆς».

Τοῦ ἀοιδίμου Ἐπισκόπου Charles Gore εἴη αἰωνία ἡ μνήμη !

† Θ. Γ.

ΙΩΑΚΕΙΜ ΙΒΗΡΙΤΟΥ
ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΜΟΝΗΣ ΒΛΑΤΑΔΩΝ
ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ ΤΗΣ ΑΘΩΝΙΑΔΟΣ

ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ

Σεβαστὴ Ἱερὰ Κοινότης,
Κύριε Διοικητά,
Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
Ἀγαπητοι μου μαθηταί.

ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΝ τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ, Ὅστις κατηξίωσεν ἡμᾶς, ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν εὔσημον ταύτην ἡμέραν τοῦ ἑορτασμοῦ καὶ τῆς πανηγύρεως τῶν Γραμμάτων.

Ἡ ἡμέρα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἶναι ἡμέρα τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς θύραθεν καὶ τῆς ἔσω σοφίας· ὁ δὲ μεταχριστιανικὸς κόσμος, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωποῦσιν ἐν προκειμένῳ οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι, πανηγυρίζει τὴν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναδέλφωσιν τῶν Γραμμάτων τοῦ προχριστιανικοῦ κόσμου καὶ τῶν Γραμμάτων τοῦ μεταχριστιανικοῦ κόσμου. Γράμματα δὲ καὶ σοφίαν ὅταν λέγωμεν, ἐννοοῦμεν ἐκείνην τὴν σοφίαν περὶ τῆς ὁποίας ἡ Ἐκκλησία διδάσκει «ὅτι κρεῖσσον αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι, ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς» [1]). Ἐννοοῦμεν τὴν σοφίαν ἐκείνην ἡ ὁποία εἶναι «τιμιωτέρα λίθων πολυτελῶν» καὶ τῆς ὁποίας «πᾶν τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς». Τὴν σοφίαν τοῦ κάλλους, τῆς ὁποίας ἐρασταὶ ἐγένοντο οἱ σήμερον ἑορταζόμενοι Τρεῖς Μέγιστοι Ἱεράρχαι· σοφίαν τέλος, ἥτις «ὁδηγήσει ἡμᾶς ἐν γνώσει καὶ φυλάξει ἡμᾶς ἐν τῇ δόξῃ αὐτῆς». Αὐτὴν τὴν σοφίαν ἐννοοῦμεν, διότι αὐτὴν τὴν σοφίαν ἐπόθησαν οἱ φωστῆρες οἱ ὑπέρλαμπροι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ· αὐτὴν τὴν σοφίαν ἐπεθύμησαν οἱ ἄνδρες οἱ ἱεροί, οἱ ἐν γῇ οὐρανόφρονες, ἀκούοντες τῆς Ἐκκλησίας ὑψηλῷ τῷ κηρύγματι βοώσης : «Ἐπιθυμήσατε τοιγαροῦν, ὦ ἄνδρες, σοφίαν, καὶ ποθήσατε καὶ παιδευθήσε-

(1) Σοφ. Σολ. κεφ. ε΄.

σθε» (1). Διότι πᾶσα ἄλλη σοφία, εἶναι σοφία ἀνθρωπίνη, ἀσταθὴς τουτέστι, καὶ ῥέουσα· «λογισμοὶ γὰρ θνητῶν δειλοὶ καὶ ἐπισφαλεῖς αἱ ἐπίνοιαι αὐτῶν».

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη σοφία, ὡς μὴ προερχομένη ἐκ τῆς πηγῆς τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, στερεῖται τοῦ θείου χαρακτῆρος, ὡς μὴ ἐλλαμπομένη δὲ ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς θείας χάριτος, δὲν φέρει ἐν ἑαυτῇ τὴν σφραγῖδα τοῦ θείου κύρους, ἐν τούτοις οἱ Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἀπέδωκαν εἰς τὴν θύραθεν σοφίαν προπαιδευτικὸν χαρακτῆρα καὶ ἐθεώρησαν αὐτὴν ὡς «προτέλεσιν» εἰς τὸν χριστιανισμὸν καὶ κλεῖδα διὰ τὴν κατανόησιν τῶν μεγάλων καὶ ἀπαρατρέπτων ἀληθειῶν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως.

Πολλοὶ ἔχοντες διάφορον γνώμην θέλουσιν, ἕνεκα τῆς τοιαύτης ὑποδεεστέρας ἀξίας τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, νὰ ἀποδίδωσι κακὴν σημασίαν εἰς τὴν πρὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἠθικοθρησκευτικὴν κατάστασιν τοῦ τότε κόσμου, ἀποβλέπουσι δὲ εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ζωήν, ὡς πρὸς ζωὴν ἄθρησκον καὶ ἠθικῶς παραλελυμένην. Οἱ τοιοῦτοι, τοὺς ὁποίους Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀποκαλεῖ «σκαιοὺς καὶ ἀπαιδεύτους» (2), ἐξετάζουσι τὴν μίαν μόνον ὄψιν τοῦ πράγματος. Ἔκρινα καλὸν κατὰ τὸν ἑορτασμὸν τῶν Γραμμάτων νὰ ἀσχοληθῶ σήμερον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

*
* *

Ἡ ἀρχαία φιλοσοφία, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἓν τῶν μεγαλοπρεπεστάτων δημιουργημάτων τῆς ἑλληνικῆς ἐξερευνητικῆς διανοίας, ἐχρησίμευσε διὰ τὸν Χριστιανισμὸν ὡς ἡ προγυμναστικὴ σχολή. Οἱ δὲ Ἕλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας πολὺ ταχέως κατενόησαν τὴν ἐσωτερικὴν συγγένειαν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ἀνεγνώρισαν ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία ὑψώθη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου Θεοῦ, ὡς ποιητοῦ τοῦ κόσμου καὶ ὡς τοῦ ἄκρου Ἀγαθοῦ. Διὰ τοῦτο, τινὲς τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἔφθασαν μέχρι τοῦ νὰ ὀνομάσωσι τὸν Πυθαγόραν, τὸν Σωκράτην, τὸν Ἀναξαγόραν, χριστιανοὺς πρὸ Χριστοῦ (3). Ἄλλοι δὲ Πατέρες κατέβαλον προσπαθείας ὅπως μορφώσωσι καὶ παιδεύσωσι τοὺς μαθητάς των εἰς τὸν Χριστιανισμὸν διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας.

Τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα ὑψώθη καὶ ἔφθασε μέχρις ἐκείνου τοῦ

(1) Σοφ. Σολ. κεφ. δ'.
(2) Γρηγ. Θεολ. Ἐπιταφ. Μ. Βασιλ.
(3) Ἰουστῖνος, Φιλοσ. Διαλ. πρὸς Τρυφ.

σημείου εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ φθάσῃ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Πέραν ἐκείνου δὲν ἦτο δυνατὸν ἀφ' ἑαυτοῦ του νὰ ὑψωθῇ· εἶχεν ἀνάγκην τῆς ἐνισχύσεως τῆς θείας χάριτος. Ἔλαμπε μὲν καὶ ἠκτινοβόλει μετεωριζόμενον καὶ μετεωριζόμενον εἰς ὑπερκοσμίους σφαίρας, ἐν τούτοις διὰ τὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν ἑρμηνείαν τῶν μεγάλων ἀληθειῶν τῆς πίστεως καὶ τὴν διατύπωσιν τῶν δογμάτων ἦτο ἀνεπαρκὴς ἡ ἀνθρωπίνη σοφία.

Ἡ φιλοσοφία ἀνέλυε μὲν καὶ ἀνέπτυσσε τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἀνάλυσις περιωρίζετο μόνον ἐντὸς τοῦ πλαισίου ἀποκλειστικῶς τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας καὶ εἶχε χαρακτῆρα καθαρῶς παιδαγωγικόν. Διὰ νὰ λάβῃ τὸ κῦρος τῆς ἀπαρατρέπτου καὶ ἀπαραχαράκτου σοφίας, ἔπρεπε νὰ εἶναι περιερραντισμένη μὲ τὰς ψεκάδας τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Πολλοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διδάσκουσιν ὅτι ἡ ἀρχαία σοφία, καταυγαζομένη ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ θείου Λόγου (¹), εἶχε χαρακτῆρα παιδαγωγικόν· διεπαιδαγώγει δηλονότι καὶ παρεσκεύαζε τὰ πνεύματα πρὸς ἀποδοχὴν τοῦ ἐρχομένου Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ. Οὕτως ὁ μὲν Μ. Βασίλειος παραινεῖ τοὺς νέους νὰ δίδωσι μεγάλην προσοχὴν καὶ σημασίαν εἰς ὅσα περὶ ἀρετῆς ἔγραψαν οἱ ἀρχαῖοι «πολλά, λέγει, ποιηταῖς, πολλὰ δὲ συγγραφεῦσι, πολλῷ δ' ἔτι πλείω φιλοσόφοις ἀνδράσιν ὕμνηται» (²). Ὁ δὲ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἀπ' ὅλους, λέγει, πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι εἰς τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν χριστιανῶν δὲν συντείνει μόνον ἡ χριστιανικὴ μόρφωσις, ἀλλὰ «καὶ ἡ ἔξωθεν» τὴν ὁποίαν, λέγει, πολλοὶ διαπτύουσιν ὡς ἐπίβουλον καὶ σφαλερὰν καὶ Θεοῦ πόρρω βάλλουσαν (³), ἀλλὰ τοὺς τοιούτους ἀποκαλεῖ ὁ θεῖος πατὴρ «σκαιοὺς καὶ ἀπαιδεύτους», ἑπομένως δὲν πρέπει, λέγει, νὰ θέτωμεν ἐν δευτέρᾳ μοίρᾳ τὴν ἔξωθεν σοφίαν καὶ ἐπάγεται· «οὐκ οὖν ἀτιμαστέον τὴν παίδευσιν» (⁴). Ἡ θεία λοιπὸν Πρόνοια κατὰ τοιοῦτον τρόπον ᾠκονόμησε τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ κόσμου ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ὥστε ἡ ἀνθρωπότης νὰ φθάσῃ διὰ διαφόρων βαθμίδων εἰς τὸ κατὰ τὰς αἰωνίους Αὐτῆς βουλὰς προωρισμένον πλήρωμα τοῦ χρόνου.

Ἐξ ὅλων τῶν λαῶν ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς κατεῖχε τὰς θεμελιώδεις βάσεις τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἀπολυτρώσεως καὶ ἦτο ὁ θεματοφύλαξ τῶν βουλῶν τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Οἱ Προφῆται δὲ ἐξ ἄλλου διὰ ζώσης διδασκαλίας καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὡς τὸ ἔγγραπτον ἱερὸν μνημεῖον τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ, ἀπετέλουν τὴν ἱερὰν πυξίδα ἐξ ἧς

(¹) Κλημ. Ἀλεξ.

(²) Ἰουστ. Φιλ. Διαλ. πρὸς Τρύφ.

(³) Γρηγ. Θεολ. Ἐπιταφ. Μ. Βασιλ.

(⁴) Αὐτόθι Θεοδωρήτ. α΄ λογ. Θεραπευτ.

ἐξεπορεύοντο αἱ περὶ ὑπάρξεως ἑνὸς καὶ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἰδέαι καὶ ἐζωογονεῖτο ἡ περὶ μελλούσης ζωῆς ἔννοια. Ὅπως δὲ βραδύτερον αἱ Ἀθῆναι ἀπέβησαν τὸ Ἐργαστήριον τῆς ἐρεύνης τῶν φιλοσοφικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν μεγάλων τῆς διανοήσεως ζητημάτων, τοιουτοτρόπως πρότερον ἡ Αἴγυπτος ἐθεωρεῖτο τὸ διεθνές, οὕτως εἰπεῖν, Διδασκαλεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φοιτήσῃ πᾶς ὅστις ἤθελε νὰ ἀποκτήσῃ ἀνωτέραν πνευματικὴν καὶ μάλιστα θρησκευτικὴν μόρφωσιν καὶ παιδείαν. Ἐκεῖ λοιπὸν ὁ Σόλων καὶ ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ἐκεῖ ὁ Πυθαγόρας καὶ ὁ Πλάτων, ἐκεῖ ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ὁ Εὔδοξος, ἐκεῖ, εἰς τὴν Αἴγυπτον, μετέβαινον καὶ ἐγίνοντο μαθηταὶ τῶν Αἰγυπτίων διδασκάλων καὶ ἐκεῖθεν ἤντλουν τὴν ἐγκατεσπαρμένην σοφίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ ἐκεῖθεν μετέφερον αὐτὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποίαν ἀνεκαμίνευον εἰς τὸ χωνευτήριον τῆς ἑλληνικῆς διανοίας καὶ ἀναπαρῆγον αὐτὴν ὡς προϊὸν ἑλληνικῆς διανοήσεως· χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς τοιαύτης σχέσεως καὶ ἀλληλεπιδράσεως τῆς Αἰγυπτιακῆς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν καὶ ἰδίᾳ μεταξὺ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Φίλωνος εἶναι τὸ φερόμενον ἢ ὁ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ ὁ Φίλων πλατωνίζει. Διὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἐπίδρασιν τῆς ἑτέρας πρὸς τὴν ἑτέραν φιλοσοφίαν λέγεται ἐπίσης «τί ἐστι Πλάτων, ἢ Μωϋσῆς Ἀττικίζων;»

Τῆς τοιαύτης λοιπὸν φιλοσοφίας ἐκδήλωσις ἦτο ἡ βαθεῖα πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβεια τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων· μυρία ὅσα παραδείγματα μαρτυροῦσι περὶ τούτου· τοῦτο μαρτυρεῖ τὸ παράδειγμα, φέρ' εἰπεῖν, τοῦ Μ. Περικλέους ὅστις, ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ πρὸς τὸν λαόν, προσηύχετο πρότερον καὶ ἔπειτα ἀνήρχετο τὸ βῆμα· «ἀεὶ πρὸς τὸ βῆμα βαδίζων ηὔχετο τοῖς θεοῖς, μηδὲ ῥῆμα μηδὲν ἐκπεσεῖν ἄκοντος αὐτοῦ πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν ἀνάρμοστον» (1)· τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας ἐκδήλωσις ἦτο ἡ πεποίθησις τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὴν θείαν δίκην, ὥστε νὰ πρεσβεύωσιν ὅτι ἡ κακία τιμωρεῖται ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἔστω καὶ ὀργά· διὰ τοῦτο ἔλεγον: «**ὀψὲ μύλοι ἀλέουσι θεῶν, ἀλέουσι δὲ λεπτά**». Ἐπὶ τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας στηρίζεται ἡ δι' ὅλης τῆς ἱστορίας του διήκουσα δοξασία τοῦ Ἡροδότου ὅτι ὁ Θεὸς διέπει τὰς τύχας τῶν λαῶν. Αὐτὸ τοῦτο σημαίνει ὅταν ὁ Ἰσοκράτης διακηρύττει ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ μὴ προσευχόμενος «οὐδείς ἐστιν, λέγει, ὃς οὐκ ἂν εὔξαιτο» (2)· ὑπ' αὐτῆς ἐμφορούμενος ὁ Δημοσθένης ὁσάκις ἀνήρχετο τὸ βῆμα «εὔχεται τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις» (3). Τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας ἀπαύγασμα εἶναι ἡ περίσεμνος ἱεροτελεστία τὴν ὁποίαν ἀπεικονίζει ὁ ἀθάνατος Ἐπιτάφιος τοῦ Μεγάλου

(1) Πλουτάρχ. βίος Περικλ.
(2) Ζην. 4, 11 (Ἠθ. Ἀρχ. Ἑλλ. Σμιθ. Μαρασλ. Βιβλ.)
(3) Ἰσοκρ. Περὶ Ἀντιδοσ.

Περικλέους· τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας ἐκδηλώσεις εἶναι ἡ εὐπείθεια καὶ ἡ πειθαρχία εἰς τοὺς νόμους· ὁ ἔρως καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα· ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ σωφροσύνη, ἡ εὐψυχία καὶ ἡ φιλανθρωπία, ἡ ἀνδρεία καὶ ἡ μεγαλοψυχία, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ φιλοστοργία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ταύτης προϊόντα εἶναι οἱ εὔχυμοι καὶ οἱ ἀγλαόμορφοι καρποί, ἡ φιλοτιμία περὶ τὰ μεγάλα καὶ ἔνδοξα, ἡ ἀφοβία περὶ τὸν θάνατον, ἡ πίστις πρὸς τοὺς φίλους, ἡ μεγαλοφροσύνη πρὸς τοὺς ἡττημένους, ὁ θαυμασμὸς πρὸς τὴν ἀρετήν, ἡ ἅμιλλα πρὸς τὴν δόξαν. Τοῦτο μαρτυροῦσι τὰ ἀφθάστου καὶ ἀνυπερβλήτου κάλλους μνημεῖα τῆς ἀρχαιότητος. Τοῦτο τὰ ἀριστουργήματα τοῦ ἀθανάτου πνεύματος καὶ τῆς διανοίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τοῦτο οἱ Παρθενῶνες καὶ τὰ Θησεῖα, τοῦτο οἱ Φειδίαι καὶ οἱ Πραξιτέλεις, τοῦτο τὸ ἐκθαμβοῦν κάλλος καὶ τὸ ἐπιβλητικὸν μεγαλεῖον τοῦ Αἰσχύλου, τοῦτο ἡ ἐπανθοῦσα καὶ γοητεύουσα χάρις τοῦ Σοφοκλέους καὶ ἡ καταπλήσσουσα τραγικότης τοῦ Εὐριπίδου. Ἀλλὰ τί ἄλλο μαρτυροῦσι τὰ ὑπὸ τῶν Μεγάλων Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας προβαλλόμενα ἡμῖν πρὸς μίμησιν ὑποδείγματα; Τί τὸ οὐ μόνον ἐπιεικές, ἀλλ' ἅμα καὶ εὐεργετικὸν τοῦ Περικλέους πρὸς τὸν λοιδωροῦντα αὐτὸν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ εἶτα ὑπὸ φωτὶ παραπεμπόμενον ἐκεῖνον; Τί τὸ ἥμερον καὶ συγγνωμονικὸν τοῦ Εὐκλείδου πρὸς τὸν θάνατον κατ' αὐτοῦ ἐπομόσαντα; Τί τὸ πρᾶον καὶ ἀόργητον πρὸς τὸν τύπτοντα τοῦ Σωκράτους; (1)

Ἄλλο τι ἢ τοῦτ' αὐτὸ μαρτυρεῖ τὸ ἐγκρατὲς καὶ σῶφρον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου πρὸς τὰς ἐξαισίου κάλλους θυγατέρας τοῦ Δαρείου, τὰς ὁποίας οὐδὲ προσιδεῖν ἠξίωσε (2) λέγει ὁ Μ. Βασίλειος; Τί ἄλλο μαρτυροῦσι τὰ παραδείγματα ταῦτα τῆς θύραθεν σοφίας, λέγει ὁ Μέγας οὐρανοφάντωρ, εἰμὴ ὅτι εἶναι «ἀδελφὰ» πρὸς τὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου παραγγέλματα; Ἀλλὰ πρὸς ποῖον παράδειγμα ἐκ τῶν ἡμετέρων δυνάμεθα νὰ παραβάλωμεν τὸ ὑπὸ τοῦ εὐσεβεστάτου Πλουτάρχου ἀπίστευτον, φεῦ! διὰ τὴν ἐποχὴν ἡμῶν καὶ ξενήκοστον, ὅτι εἰς τὴν Κίον τοιαύτη χρηστότης ἠθῶν ἐπολιτεύετο, ὥστε «τὸ μήτε μοιχείαν, μήτε φθορὰν ἀνέγκυον ἐτῶν ἑπτακοσίων μνημονεύεσθαι»; (3)

(Ἕπεται τὸ τέλος).

(1) Δημ. Περὶ Στεφ.
(2) Μ. Βασ. Παραιν.
(3) Πλούτ. Γυναικῶν ἀρεταί.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Ἁγίου Πάσχα αἱ συνοδικαὶ ἐργασίαι διεκόπησαν ἀπὸ τῆς 21ης λήξαντος μηνός.

Ἐν κατακλεῖδι τῆς συνεδρίας τῆς 21ης ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν προσαγορεύσει ηὐχήθη τοῖς Σεβασμιωτάτοις Ἁγίοις Συνοδικοῖς ὑγείαν καὶ πνευματικὴν χαράν, τὴν ἀπὸ τῶν ἁγίων ἡμερῶν τοῦ Πάθους καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Ἐξ ὀνόματος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ηὐχαρίστησε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ Σεβ. Μ/της Νικαίας κ. Βενιαμίν, ἀντευχηθεὶς Αὐτῇ ἐνίσχυσιν παρὰ Θεοῦ ἐν τῇ ἐπιτελέσει τοῦ ἔργου τῆς ὑψηλῆς Πρωθιεραρχικῆς Αὐτῆς Διακονίας καὶ πᾶσαν εὐλογίαν καὶ εὐόδωσιν τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων.

ΕΦΟΡΕΙΑ ΙΕΡΑΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Παραιτηθείσης τῆς Ἐφορείας τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς, ἀνασυνεκροτήθη αὕτη συνοδικῶς ἐκ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Σάρδεων κ. Γερμανοῦ, Χριστουπόλεως κ. Μελετίου, Μύρων κ. Πολυκάρπου καὶ Λαοδικείας κ. Δωροθέου.

ΑΔΕΙΑΙ

Τῷ Σεβ. Μ/τῃ Ἡρακλείας ἐχορηγήθη ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια πρὸς μετάβασιν εἰς Αἰδηψὸν διὰ λόγους ὑγείας.

—Ἐχορηγήθη τῷ Σεβ. Μ/τῃ Τυρολόης κ. Χρυσοστόμῳ, ἡ ἄδεια τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἔλευσιν ἐνταῦθα, ἐν συμμετοχῇ μετὰ τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης ἐπὶ τῷ Πάσχα διοργανουμένης εἰς Κων/πολιν ἐκδρομῆς.

Ο ΘΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Καὶ κατὰ τὴν τοῦ λήξαντος μηνὸς περίοδον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ὁ θεῖος λόγος ἐκηρύχθη ἐν τοῖς ἱεροῖς Ναοῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καθ' ὅλας τὰς Κυριακὰς καὶ Παρασκευάς.

Ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ.

Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως.— Ἐκήρυξεν ὁ Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Καλλίνικος μὲ θέμα τὴν αὐταπάρνησιν. Ἀνέπτυξε τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς αὐταπαρνήσεως ἐν τῇ ζωῇ τῶν ἀνθρώπων καὶ διήνθησε τὸν λόγον μὲ

ὡραῖα παραδείγματα ἐκ τοῦ βίου τῶν Μαρτύρων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, χάρις εἰς τὴν αὐταπάρνησιν τῶν ὁποίων ἐστηρίχθη ἡ πίστις καὶ ἡ δόξα αὐτῆς.

Δ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. — Ὡμίλησεν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ κ. Φιλόθεος. Τὸ θέμα τῆς Α. Θεοφιλίας ἦτο ἡ Χριστιανικὴ ἀνατροφή, ὡς βάσις τῆς Χριστιανικῆς οἰκογενείας καὶ κοινωνίας. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ λόγου ἀνέλυσε τὰ μέσα δι' ὧν εἶναι δυνατὴ ἡ ἐξασφάλισις τῆς Χριστιανικῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων, ὡς τοιούτων ὑποδειχθέντων τῆς κατ' οἶκον καὶ τῆς σχολικῆς διδασκαλίας καὶ τοῦ παραδείγματος.

Ε' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. —Ἐκήρυξεν ὁ Ἐπίσκοπος Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελος περὶ φιλοδοξίας. Μετὰ προοιμιακὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀληθείας ὅτι ἐντὸς τῆς στερεοτύπως ἀναπαραγομένης ζωῆς τῆς κτίσεως, μόνος ὁ ἄνθρωπος μετακινεῖται ζητῶν μέλλον ἐνδοξότερον, ἀνέλυσε τὸν χαρακτῆρα τοῦ κακῶς ἐννοουμένου φιλοδόξου, ὅστις δὲν ὑποχωρεῖ οὔτε πρὸ τοῦ αἵματος διὰ νὰ κορέσῃ τὸ πάθος. Σκληρὸς τὴν καρδίαν καὶ εὐλύγιστος τὸν χαρακτῆρα πᾶν μέσον μετέρχεται. Αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι περὶ δικαίας τινὸς πολιτείας ἐν τῷ κόσμῳ χλευάζονται ἐν τῇ πραγματικότητι ὑπὸ τοῦ πολυπράγμονος, τοῦ πολυμηχάνου, τοῦ θηρεύοντος ψήφους τόσον εἰς τὰ μέγαρα ὅσον καὶ εἰς τὰ καταγώγια, ὅπου ἐν μέσῳ καπνοῦ καὶ οἰνοπνεύματος ἀναπτύσσει σχέδια μήτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου πιστευόμενα. Τίθενται ἐν χρήσει λόγχαι σιδηραῖ ἢ ἀργυραῖ πρὸς κατάκτησιν τοῦ ποθουμένου. Σπείρονται ἐλεημοσύναι διὰ νὰ θερισθοῦν εὔνοιαι χρησιμοποιηθησόμεναι ἐν καιρῷ εὐθέτῳ. Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἀληθὴς δόξα, οἵα εἶναι ἡ κτωμένη διὰ τῆς ἀγάπης καὶ αὐτοθυσίας ὑπὲρ τοῦ πλησίον. Ὁ θέλων νὰ γίνῃ μέγας πρέπει νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πρόοδον, τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Πρέπει νὰ μιμηθῇ τὸν Κύριον «ὃς οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν».

Κυριακὴ τῶν Βαΐων. – Ὡμίλησεν ὁ Κωδικογράφος τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Διάκονος Θεοφάνης Κιακίδης. Κατόπιν βραχέος πανηγυρικοῦ προοιμίου, ἐν τῷ σώματι τοῦ λόγου διεζωγράφισε τὴν ὑπὸ τὴν ρωμαϊκὴν κυριαρχίαν κατάστασιν τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, τὴν κοινὴν ἐλπίδα εἰς μέλλοντα Λυτρωτὴν κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς θεοπνεύστου φάλαγγος τῶν προφητῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν πεπλανημένην πάντων ἀντίληψιν, μηδ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν καὶ ἀποστόλων ἐξαιρουμένων, περὶ τοῦ Λυτρωτοῦ ὡς ἐγκοσμίου κραταιοῦ μονάρχου τείνοντος εἰς τὸ νὰ θραύσῃ τὸ ρωμαϊκὸν σκῆπτρον καὶ νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν Ἰσραὴλ τὴν πολυπόθητον πολιτικὴν ἐλευθερίαν, εἰς τοὺς μαθητὰς δὲ τιμὰς καὶ ἀξιώματα. Ἀνέπτυξε τὸν χαρακτῆρα τῆς βασιλείας τοῦ Κυρίου «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου», δι' ὃ καίτοι πρὸ μικροῦ διὰ τῆς νεκραναστάσεως τοῦ τετραημέρου Λαζάρου ἔδειξε τὴν καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν κευθμώνων τοῦ Ἅδου κυριαρχίαν του εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν Ἱερουσαλὴμ τὴν ἐγκλείουσαν τὰς ἱερωτέρας τῶν παραδόσεων τοῦ Ἰσραὴλ οὐχὶ ὡς ἐπίγειος ἔνδοξος βασιλεὺς ἐπὶ ἵππου θυμοειδοῦς, οὐδὲ ἐν πομπῇ καὶ βοῇ σαλπίγγων καὶ ἁρμάτων καὶ ἐν τύφῳ καὶ ὄγκῳ δυνάμεως πολλῷ, ἀλλὰ ἐπὶ πώλου ἀδαοῦς κρότων καὶ θορύβων πολέμου, ἵνα πληρωθῶσι πάντα τὰ ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα. Εἰσέρχεται δὲ εἰς τὴν πόλιν τὴν ἀποκτείνουσαν τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσαν τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτὴν οὐχὶ ἵνα στήσῃ τὸν θρόνον του καὶ σαρώνων τὰς ρωμαϊκὰς λεγεῶνας νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν

Ἰσραὴλ ἀλλὰ διὰ νὰ λυτρώσῃ πάντας τοὺς μεταγραφέντας εἰς πολίτας τῆς οὐρανίου βασιλείας του χάριν τῶν ὁποίων καὶ θὰ προσφέρῃ ἑαυτὸν θυσίαν ἐξιλαστήριον ἐπὶ τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ. Ὡς ἐπίλογος ὀλίγαι γραμμαὶ προτρεπτικαὶ ὅπως ἀκουλουθήσωμεν αὐτόν, ἀνακουφίσωμεν ἀπὸ τοῦ βάρους τοῦ σταυροῦ εἰσάγοντες εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὴν ἀγάπην ἐκείνην δι' ἧς οὗτος πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

Μεγάλη Παρασκευή.— Τὸν θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος. Ἡ μεγάλη Παρασκευὴ εὑρίσκει βαθεῖαν ἀπήχησιν εἰς τὴν ψυχὴν ὑμῶν· περικλείει ὅλην τὴν τραγικότητά μας, καὶ συνάμα ὅλην τήν δυνατότητά μας νὰ γίνωμεν εὐτυχεῖς, περικλείει ὅλην τὴν κακίαν μας, ἀλλὰ καὶ ὅλην τὴν δυνατότητά μας νὰ γίνωμεν καλοί. Ἀπογοητευόμεθα συνήθως, διότι βλέπομεν τὰ πράγματα ἀπὸ τὴν μίαν μόνον πλευράν, δὲν βλέπομεν τὸ βάθος των· μᾶς περικυκλώνει τὸ μυστήριον. Ποῖος γνωρίζει, ἂν αὐτὸ τὸ ὁποῖον λέγομεν τέλος τῆς ζωῆς δὲν εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἀληθινῆς ζωῆς; Ὁ Ἰακὼβ ὠδύρετο διὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ υἱοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἐνόμιζε κατασπαραχθέντα ἀπὸ θηρίον' καὶ δὲν παρῆλθεν πολὺς χρόνος ὅταν τὸν ἐνηγκαλίσθη εἰς τὴν Αἴγυπτον ζῶντα, ἰσχυρόν, ἔνδοξον. Εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον παρατηροῦνται, ὅπως λέγει ὁ Ἐλιοὺς εἰς τὸν Ἰώβ, δύο τινὰ ἀναμφισβήτητα· α') ὅλα τὰ διοικεῖ νοῦς ἀνώτερος καὶ δύναμις ἡ ὁποία δὲν ἔχει ὅρια· καὶ β') ὅλα διέπονται ἀπὸ θαυμάσια σχέδια ἀγαθωσύνης καὶ ἀπεράντου ἁρμονίας. Ἀφοῦ τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον, δὲν θὰ συμβαίνει ἄρα γε τὸ αὐτό, κατὰ μείζονα μάλιστα λόγον, καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν κόσμον; Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Θεόν, εἰς αὐτὸν νὰ ἐπαναπαυώμεθα· πρέπει πάντοτε νὰ ἐγκαρτερῶμεν. Διότι ἄλλως θὰ ὁμιλῶμεν χωρὶς σύνεσιν διὰ τὰ θαυμάσια τὰ ὁποῖα ὑπερβάλλουν τὰς δυνάμεις μας καὶ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τὰς γνώσεις μας. Τὸ περιεχόμενον τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς μᾶς ἐνισχύει εἰς τὴν τοιαύτην μας ἐγκαρτέρησιν καὶ πίστιν. Περικλείει ἐκεῖνο τοῦ ὁποίου ἔχομεν ἀνάγκην. Χρειαζόμεθα στήριγμα, ὁδηγόν, σωτῆρα. Ἡ Μεγάλη Παρασκευὴ περικλείει αὐτὸν τον ὁποῖον ζητοῦμεν, τὸν φίλον, τὸν ἥρωα, τὸν Προφήτην, τὸν Θεόν.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπεσκέφθη τῇ 22ᾳ λήξαντος μηνός, διελθὼν ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὁ ἐξοχώτατος Κυβερνήτης Κύπρου Σὲρ Ρόναλδ Στόρς, γενόμενος τιμητικώτατα δεκτὸς καὶ παραμείνας παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐπὶ μίαν ὥραν.

—Ὡσαύτως ἐπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα ὁ ἐν Περσίᾳ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος Σεβ. **J. H. Linton** καὶ ὁ κ. **Stelian Popesco,** Διευθυντὴς τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐφημερίδος **«Universul».**

ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἐκ τηλεγραφήματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου ἀπὸ 4 λήξαντος μηνὸς ἐγνώσθη τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁ θάνατος τοῦ αὐτόθι ἐφησυχάζοντος Ἐπισκόπου Ἀριστείας Ἱεροθέου.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν λύπῃ πληροφορηθεῖσα τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Ἐπισκόπου, ὀρθία ηὐχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ ΙΒΗΡΙΑΣ

Διὰ γράμματος αὐτοῦ ἀπὸ 30 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ὁ ἀναπληρωτὴς τοῦ Καθολικοῦ Ἰβηρίας Πανιερ. Μητροπολίτης Μανγλίσσης κ. Καλλίστρατος ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν ἐπισυμβάντα τῇ 10ῃ, τοῦ αὐτοῦ μηνὸς θάνατον τοῦ Καθολικοῦ ἀειμνήστου Χριστοφόρου.

Συνοδικῶς ἐνεκρίθη ἵνα, ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ διαβιβασθέντα τῇ Ἰβηρικῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἐν Μόσχα Πατριαρχικοῦ Ἀντιπροσώπου Ἀρχιμανδρίτου Βασιλείου Δημοπούλου συλλυπητήρια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (βλ. «Ὀρθοδοξία» σελ. 99), γένηται αὐτῇ καὶ τὸ προσῆκον σχετικὸν γράμμα.

ΤΕΛΕΤΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ἡ Τελεταρχικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀναστάσεως ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὡρίσθη ὡς ἑξῆς :

Ὁ Σεβ. Μ/της Νικαίας Βενιαμίν, Πρόεδρος. Μέλη : Οἱ Σεβ. Μ/ται Χριστουπόλεως Μελέτιος καὶ Φιλαδελφείας Μάξιμος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Τραχείας Ἀλέξανδρος.

Λαϊκὰ μέλη :

Ἀ. Ἰατρόπουλος, Ν. Καλαμαρτζῆς καὶ Θ. Νάτσινας, Καθηγηταί, Τ. Μαρίνος, δικηγόρος, Κ. Σισκίδης, Ἀρ. Χρηστίδης, Ν. Ψάθης, Γ. Τσικαλιώτης, Σπ. Κωνσταντινίδης, Εὐθ. Μαυρίδης, Κ. Βάτης, Β. Ὀρφανίδης, Δ. Ζερβουδάκης καὶ Τ. Βακαλόπουλος.

Ἐπίτροποι τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ : Ἐλ. Περιπατόπουλος, Ἰ Ραπτόπουλος, Ν. Μπελαλίδης καὶ Ἀν. Ἀναστασιάδης.

Ἐπικουρικὰ Μέλη :

Μαθηταὶ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς. Ἀπ. Πριαπόπουλος καὶ Γ. Μιστιλόπουλος.

Μαθηταὶ τῆς Ροβερτείου. Ἰ. Βαφόπουλος, Ἡ. Εὐθύς, Δ. Πανόπουλος, Λ. Σκουλουμβρίδης, Δ. Ἀγγελίδης, Θ. Δημόπουλος, Β. Κριτικός, Ἀλ. Μέξης καὶ Γρ. Μαυρίδης.

Μαθηταὶ Ζωγραφείου : Βασίλειος Κωνσταντινίδης καὶ Πύρρος Σάσσης.

Μαθηταὶ Λυκείου : Λουκᾶς Λουκίδης, Πρόδρ. Ἀθανασιάδης, Ἰ. Ροδούσης.

καὶ οἱ κ. κ. Βύρων Στρατηγάκης, Θεόδ. Τσίτσης, Ἀλέξ. Τσίτσης καὶ Νικ. Κόκκινος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Ἀπὸ τῆς 19ης λήξαντος μηνὸς ἤρξατο ἐφαρμοζόμενον τὸ θερινὸν ὡρολόγιον τῆς ἐργασίας τῶν Πατριαρχικῶν Γραφείων, ἅτινα εἶναι ἀνοικτὰ ἀπὸ τῆς 9ης μέχρι τῆς 12ης καὶ ἀπὸ τῆς 13 1/2 μέχρι τῆς 17ης ὥρας.